

LUPUL CENTRULUI NAȚIONAL

LUMINA ȘRII EGIPTE

39

LITERATORUL

REVISTA LITERARĂ

MINISTERUL CULTURII

SERIE A

1. [Faint text]	2. [Faint text]	3. [Faint text]
4. [Faint text]	5. [Faint text]	6. [Faint text]
7. [Faint text]	8. [Faint text]	9. [Faint text]
10. [Faint text]	11. [Faint text]	12. [Faint text]
13. [Faint text]	14. [Faint text]	15. [Faint text]
16. [Faint text]	17. [Faint text]	18. [Faint text]
19. [Faint text]	20. [Faint text]	21. [Faint text]
22. [Faint text]	23. [Faint text]	24. [Faint text]
25. [Faint text]	26. [Faint text]	27. [Faint text]
28. [Faint text]	29. [Faint text]	30. [Faint text]
31. [Faint text]	32. [Faint text]	33. [Faint text]
34. [Faint text]	35. [Faint text]	36. [Faint text]
37. [Faint text]	38. [Faint text]	39. [Faint text]
40. [Faint text]	41. [Faint text]	42. [Faint text]
43. [Faint text]	44. [Faint text]	45. [Faint text]
46. [Faint text]	47. [Faint text]	48. [Faint text]
49. [Faint text]	50. [Faint text]	51. [Faint text]
52. [Faint text]	53. [Faint text]	54. [Faint text]
55. [Faint text]	56. [Faint text]	57. [Faint text]
58. [Faint text]	59. [Faint text]	60. [Faint text]
61. [Faint text]	62. [Faint text]	63. [Faint text]
64. [Faint text]	65. [Faint text]	66. [Faint text]
67. [Faint text]	68. [Faint text]	69. [Faint text]
70. [Faint text]	71. [Faint text]	72. [Faint text]
73. [Faint text]	74. [Faint text]	75. [Faint text]
76. [Faint text]	77. [Faint text]	78. [Faint text]
79. [Faint text]	80. [Faint text]	81. [Faint text]
82. [Faint text]	83. [Faint text]	84. [Faint text]
85. [Faint text]	86. [Faint text]	87. [Faint text]
88. [Faint text]	89. [Faint text]	90. [Faint text]
91. [Faint text]	92. [Faint text]	93. [Faint text]
94. [Faint text]	95. [Faint text]	96. [Faint text]
97. [Faint text]	98. [Faint text]	99. [Faint text]
100. [Faint text]	101. [Faint text]	102. [Faint text]

Roda Turnea și Administrația, Strada Colței No. 60

BUCHUREȘTI

TIPOGRAFIA ȘTEFAN MILAILESCU, STRADA COVAC, 14

1982

Prefață 2 lei

www.digibuc.ro

LITERATORUL

FONDAT LA 1880 IANUARIE

DE D-NII AL. A. MACEDONSKI SI TH. M. STOENESCU

CONTROL DE STIL

LIBERTATE DE IDEI

ABONAMENTUL:

Pe șase luni 10 lei; pe an 20 lei.

ADMINISTRAȚIA ȘI REDACȚIA:

Strada Colței, No. 50.

— SCRISORILE NEFRANCATE SE REFUZĂ —

MARIA

Lui Alecsandru A. Macedonski

Capul poeziei sociale și autorul Noaptei de Februarie.

*Ca semn de recunoștința pentru consiliile
ce 'm-a dat.*

I.

Lume 'n veci suferitoare, frunți plecate pe hârtie,
Inspirații geniale, glasuri pline de-armonie,
Cât de mare vă e ținta, când pe harpa ce 'nstrunați,
Plângeți cu vibrări divine omenirea abătută
Și 'n accente dureroase, lângă-o inimă căzută,
Suferiți cu ea mpreună și mizeria'i cântați.
Muma cu copilu 'n brațe lângă voi s'adăpostește,
Fiul prigonit de soartă sprijinul în voi găsește,
Fiica rătăcită 'n lume se mângăie tot prin voi.
Rând pe rând le dați dreptate, dar ecoul ce răspunde
Protestărilor ce faceți, este crud și 'n el s'ascunde
Biciul aspru-al omehinei, plin de suferințe noi.

Oamenii reci ca nepăsarea, suflete nesimțitoare,
Creerți turburați de rele, creature 'njositoare,
Ce visați eternitatea dupe-al corpului n'orment,
Nu vă 'ncingeți c'o virtute falsă și nerușinată:
Cea ce numiți 'virtute este o crimă neertată.
Viața voastră viitoare este groapa din pământ.
Când vedeți fugând pe strade, de rușne dezbrăcată

Victima societății cu despreț stigmatizată,
 Nu întindeți dupe dânsa degetul s'o arătați,
 Saū pe fruntea-Ń umilită urgisirea s'aruncați :
 Sora voastră-ar fi d'o vârstă, muma ei ș'a voastră mumă
 V'aū deschis aceiași poartă când în lume ați intrat ;
 Moartea, ce prin viețuire de-o potrivă vă consumă,
 Nu va ține socoteală nici de rob, nici de mpărat.

Osăminte îmbrăcate într'a veacurilor haină,
 Pulbere ne'nsuflețită, ce odată-ați palpitat,
 Astăzi cercul neființei te'nconjoară 'n-a lui taină,
 Și-al tău cuget de mari fapte aromește 'ntunecat. —
 — Ce-ați lăsat în urma voastră, când pământul v'a 'nghițit?...
 — V'ați încins molatie fruntea subț un nor de întuneric,
 Ce plutește 'n amintirea unui secol amorțit,
 Și dormiți atât de dulce că de-atunci și pân'acum
 N'ați voit să vă deștepte nimeni dintr'un somn misteric,
 Ci, tăcuți ca nepăsarea n'ați lăsat decât un fum !
 Deșteptați-vă 'ncași astăzi din tăcerea mormentală,
 Să vedeți cum strănepoții, c'o privire triumfală,
 Pe-ale voastre sfinte moaște în orgii banchetuesc...
 Ce e mic proclamă mare, ce e mare înjosesc,
 Ei se culcă să adoarmă pe cadavre sāngerānde !
 Deșteptați-vă, -- e timpul vorba voastră s'o vorbiți :
 Voi să plāngeți ca și mine creaturele plāpānde ;
 Eū ascuns sub scutul vostru să lovesc în ipocriții !...
 Ensă voi femeii sērmāne, ce-ați avut menirea oarbă
 Să 'ndurați ca și Maria un destin nemiluit,
 Să lăsați ca depravarea tinerețea să v'o soarbă,
 Dānd amorul cu chirie pe un preț nenorocit,
 Ridicați a voastră frunte în senina ei privire,
 Plāngeți, dar cu lacrimi sfinte suferințavē stropiți !
 Rușineze-se calăii, care v'aū făcut martire,
 Voi ați fost nevinovate și-au fost ei prostituți !...
 Pentru ce vă 'ncingeți fruntea cu o grijă 'ndelungată
 Și fugiți la întuneric dac'o dată ați căzut?...
 Cine 'n drept e să vă 'ntrebe sau din cale să v'abată,
 Dacă n'are datorie să vă ierte ce-ați făcut ?...

— Dumnezeu, veți zice ănsă, este mâna 'ndurătoare!
 Dumnezeu!... Numire surdă! Vis fantastic! Noapte 'n soare!
 Tată vitreg pentru unii, pentru alții tată bun,
 Egoist și mic la suflet, schimbăcios ca un nebun!
 Dumezeu!... Un rîs sarcastic mă cuprinde-adese ori,
 Și din rîs m'apucă plînsul pentru cine 'i-ar jertfi;
 El își rîde de-omenire și de recelul-i sudori,
 Eu 'i-arunc disprețu 'n față și de-ar fi și de n'ar fi!...

II.

Velul nopții se 'ntinsese și prin liniștea adăncă,
 In concertul seǖ lugubru, numai vîntul s'auzea.
 Luna 'n rochea să albastră nu se arătase încă,
 Dar a lampelor lumină razele și le 'mbulzea
 Prin întinsele zigzacuri ale stradelor tăcute.
 Felinarul făcea umbra omului a se măi;
 Iar ferestrele lucioase ca și zidurile mute,
 Prin tăcerea lor sinistră îl făceau a tresări.

De odată naște Luna. — Diafana ei privire
 Pătrunzînd întinsa noapte, rupse vălu-i neguros;
 Iar poetica-i lumină răspîndi într'o clipire
 Dupe frunțile-abătute norul trist și dureros.
 Cugetele inspirate către ea 'și luară zborul,
 Incercînd ca să pătrună in misterul ei divin;
 Inimile 'ndăgostite tot în ea 'și găseau amorul
 Inecînd a lor privire într'al cerului senin.

Cum? Să fie cu puțință ca o stea ne 'nsuflețită
 Să ne farmece simțirea ca prin ea să suspinăm?
 Ce? Să plîngi privind la stele, când iubirea urmărită
 O găsim în inimă calde și 'n cuvinte-o respirăm?
 Dar de câte ori iubirea ce-o găsim în inimă calde,
 Dupe ce ne-a zmulș speranța și virtutea ce avem
 Nu 'și închide trista carte terminand'o c'un blestem!
 Și de câte ori atuncea n'am dori ca să ne scalde
 Luna cu albital rază, cerul cu al seǖ azur,
 Vîntul să ne-aducă șoapte ce simțirile ne leagă,

Vocea lor să n'aibă sunet, inima să le 'nțeleagă,
 Riul să ne 'nvesească prin plăcutul seǖ murmur,
 Clocărlia să ne cânte într'o limbă-armonioasă,
 Florile să ne zîmbească c'o privire mângăioasă!

III.

Noaptea énsă 'naintează!.. Ce tăcere... orî-ce om,
 Orî ce floare, orî ce suflu, rază, frunză saǖ atom,
 Obosite de trudire, adormiseră ca valul
 Aruncat de-o grea furtună langă-un țerm mai liniștit,
 Ucigașul fiǖ al nopței își pusese 'n cuǖ pumnalul,
 Soțul inclinase fruntea pe un sin îndrăgostit,
 Tatăl ușurat de grijă, sforăea cǖ greutate,
 Muma 'și legăna copilul ce să doarmă n'o lăsa;
 Adormiseră alături: frătele lăngă-ăl seǖ frate,
 Soțul lăngă-a lui soție, sora lăngă sora sa.

Tu Mario, n'ai pe nimeni, — nai pe nimeni lăngă tine!
 Somnul teǖ e trist ca moartea și pe sinu-ți arzător
 O tăcere mormăntală, la slăbitele-ți suspine

Se cutremură ușor!...

Dormi, — și sinul teǖ se bate, dormi și luna câte-o dată
 Îți trimite-o dulce rază buzele a 'ți săruta;
 Dormi, — dar inima-ți veghează și o lacrimă 'nfocată
 Licărind ca diamantul se ascunde 'n geana ta!
 Nu e nimeni să respire parfumata-ți răsufare,
 Și durerea n'ai putere într'un zîmbet s'o transformi;
 Nu e nimeni să 'ți deschiză ochii printr'o sărutare,
 Și 'n mizeria-ți adâncă, — cât de bine faci că dormi!
 Dar de ce cǖ păru ți negru fruntea 'ți-ai acoperit?
 Lasă pasereǖ ce doarme gātu să 'și 'l îndoască
 Subt fulgoasele ei aripǖ ca să doarmă liniștit!
 Tu, arată-ți fruntea goală, lasă 'ți fața îngerească
 Ca subt albele-ei raze Luna să 'ți-o poleiască!
 — Ce? Rosești de frumusețe, când 'ți-e singura avere,
 Nu-ți va da a zileǖ hrană, foamea când te va sosi?
 Ce? Mai poți avea rușine, când stomacul pâine cere,
 Și când nimeni nu-ți dă pâine, făr'a nu te înjosi?

Aide, fii mai inimoasă creatură degradată,
 Frumusețea e podoabă, dar e marfă câte-o dată,
 Și e floare ce se vinde când începe-a 'nmuguri;
 Scoală dupe patuți leneș și imbracă-te mai iute!
 Pleacă, ești la târgul vieții și 'n palavre descusute
 Vinde-ți corpul și mândria, dacă vrei a nu muri!...

E pierdută, — și 'n pierzare frumusețea 'i mai rămâne,
 Dar mizeria și foamea sunt atâta de bătrâne!

Dupe patu-i mizerabil, ea picioru'și coborase
 Și pe zidurile mute o privire aruncă!

Frigul pe la miezul nopții, foamea chiar o doborăse,
 Și de lacrimi arzătoare fața ei se innecă.

Polița de lângă ușa era goală, iar în tindă

Tatăl ei bătrân și gârbov în lungi gemete tușea.

Dănsa 'l auzise bine și lăsa ca s'o cuprindă

Cugetări nenumărate în durerea ce simțea!

Inima-i bătea puternic, și bătând făcea picioare...

Și plecă pe uliți noaptea, — ea ce'n noapte s'ascundea.

Inghetaseră pe-obrazu-i lacrimile arzătoare...

Ea 'ncercase să le șteargă, dar sub ele suridea

Trecătorilor cu care îndrăznise să vorbească;

Ensă ei o huiduiră și rizind se depărtau;

Cu disprețul urgisirei se'ntreceau ca s'o lovească,

Și când ea plângea 'n rușine, ei trecând, o insultau.

Voi, ce măturați pe uliți, ca s'aveți ce bea pe mâine,

Voi ce'n cărciume murdare trageți al beției danț,

Voi, ce nu aveți rușine nici cât poate-avea un câine,

Și ca bestiile 'n urmă adormiți în câte-un șanț,

Nu vedeți că 'n drumul vostru o femeie despletită

Ar voi să'și vândă carnea chiar la bestiile ca și voi?...

Buza voastră e murdară, pâinea voastră 'nnoroiță,

Ensă pâinea e tot pâine, chiar luată din noroi!

. . . . .
 . . . . .

Nimeni!... Nimeni!... Chiar și noaptea o privea cu nepăsare...

Ea plângea... zadarnic lacrimile... crivățul i le ștergea.

Moartea ar fi fost mai bună cu a ei înflorare
 De-ar fi vrut în acea clipă ajutorul să i'î dea.
 Dar și moartea câte-o dată fuge de nenorocire; —
 Și nimic, nici chiar mormântul n'a avut milostivire...
 Pentru densa lumea 'ntreagă devenise un mister'; —
 Și cu inima zdrobită rătăci în acea noapte,
 Surizând la ori-ce umbră, tresărind la ori-ce șoapte...
 Vântul îi pune pe buze sărutările-i de fier !...
 Iarna 'și dete atuncea mâna cu durerea ei cumplită
 Și căzu aproape moartă sub zăpada 'nnoroită...
 Iși sfârșise balul vieței și al vieței carnaval...
 Dacă nu e încă moartă,... căutați-o în spital !...

Th. M. Stoenescu.

CĂPRIOARA

Amicului meu Dem. Constantinescu-Teleor.

Vânătorul alergase toată ziua prin pădure
 Căci famfara răsunase la Castelu 'nvecinat;
 Având câini, — era ca dâșii: Fără suflet să se 'ndure, —
 Și da goană căprioarii ce'i scăpa neîncetat!
 Pe subt crecile 'ncărcate de-o zăpadă înflorită
 Ce era de-a murgul serii melancolic poleită,
 Calul său, fugar de frunte, ca fantazmă îi purta;
 Câinii alergau 'nainte'i ca o haită insetată,
 Și 'n vârtejuri peste vale prăvălindu-se de-odată,
 Depărlarea dintre dâșii și victimă se scurta.

Ea, — ușoară, — pe zăpadă se zorea neobosită
 De lătratul de pe urmă'i sfâșiată și 'ngrozită;
 Ciocile, convoiul funebru, înmulțindu-se, în zbor
 Semănau a fi ca popii când s'adună în solfor;
 Crivățul pe la urechie ca un fier venea s'o 'npungă,
 Dar alicele zadarnic se căzneau ca s'o ajungă
 Când, cu grabă, vânătorul, puse-un glonț în pușca sa... —
 Croncăneau în aier corbii și cocoșul s'apăsa... —
 Ea urcase 'n acea clipă pe un colț de albă stâncă...
 Glonțu-o prăvăli cu zgomot în prăpastia adâncă... —
 Lângă marginele'i, câinii, se opriră îngrijiți,
 Om și câini s'o lase-acolo fură astfel de voști.

Oh! Și iată căprioara... Iată 'n lungul ei trântită
 Pe sub crăcile 'ncărcate de-o zăpadă înflorită;
 'Inse puii ce acolo își aveau culcușul lor
 Să aprobe, să-uită plini de grijă sau mirare...
 Muma nu se mai deșteaptă... Lupii urlă 'n depărtare...
 Sângele formează pete pe al fierii alb covor...
 Ei tot cred că doarme 'n tihnă sub a stelelor lumină... —
 Corbi, rotunzindu-și ochii, peste dânsa se înclină.

Al. A. Macedonski.

CUGETARI

Acei care vă arată o prietenie falsă nu sunt ființe omenești, ci măști de carnaval.

— * —

Sinceritatea este cel mai mare defect; Bunul drept este în tot-de-auna călcat;—Nevinovăția este defăimată;—Slăbiciunea este oprimată.

Acestea sunt legi nestrămutate:

— * —

Viață este o stare de tranziție sau de încercare.—Plâns sau ris nu le schimbă.

— * —

Sufletele curate, inimile nobile, în nici-o împrejurare nu sunt ingrate sau invidioase.

Cecilia F. Stancescu.

Craiova 1882

DORINȚA MEA

Dacă am într'al meu suflet
 Vre-o dorință aurită,
 E să 'ngrop întreg amorul
 Intr'o inimă iubită;
 Iar eu victimă și gide,
 S'o iubesc și s'o omor,
 Să-i închid de veci mormântul,
 Ca să nu mai fie-amor!

Th. M. Stoeneșcu.

A R T E

CALIOPHI ZOGRAPHOS

Elle penchait la tête, et sur son clavecin
Laisait, tout en rêvant, floter sa blanche main.
Ce n'était qu'un murmure, on eût dit les coups d'aile
D'un zéphyr éloigné glissant sur des roseaux,.....

. . . . .
harmonie! harmonie!

Qui nous vient d'Italie, et qui lui vint des cieux!
Langue que pour l'amour invente le génie!

Alfred de Musset.

Este foarte greă a urca stâncosul Parnas, și a pătrunde în deliciosul palat al muzelor!—Numai puterea geniului înalță pe om pînă la sanctuarul acestor gingașe fiice ale cerului; talentul,— orî-cât de frumos, și desăvârșit să fie, dacă nu este însuflețit de acea putere Dumnezească, rămâne un simplu talent, care ne mișcă, fără a ne răpi.

Acestea erau cugetările ce se frământau în mine, ascultând plin de uimire: fermecătoarea muzică, cântată de D-ra Calioپی Zographos.

Negreșit, că trebuie să aibă cine-va o pană meșteșugită spre a putea zugrăvi într'un mod natural pe un copil favorit al muzelor, chemat a interpreta o artă coborită din cer, precum este muzica! — Dar eu care nu am de cât inima, o las ca să vorbească:

D-ra Calioپی Zographos născută în Rîmnicul-Vâlcei, la poalele munților scâldați de poeticul Olt, este una din acele creaturi răsfațate de soartă, care pe lângă frumusețe, grație și spirit, posedă comoara cea mai neprețuită „talentul muzical, încălzit de razele strălucite ale geniului.“

Cine a intrat în casa d-lui doctor Zographos, fericitul său părinte; și a avut norocul să o asculte cantând la piano, a plecat cu o vie și dulce suvenire, ce a rare-ori se șterge din fundul inimelor simțitoare.

Trebuie să stai, și s'o ascuți pentru a fi în stare să judeci pînă la ce grad de perfecție pot ajunge niște deg te delicate, care zboară cu pezi ciunea fulgerului pe clapele ne-insuflețite, și aceste degete mișcate de o înflăcărată imaginație, scot accentele cele mai suave, ce ici poetii nu le pot visa.

Trei ore am ascultat-o, trei ore am fost răpit într'un ecstaz din ca eu n'aș fi voit să mai es — Dar, fiind-că totu trece în lume, trei ore au trecut și ele — însă cu iuțea unu-i minut!

De sigur că poezia es foarte frumoasă, — că atinge sublimul, — en ă

muzica o întrece.— Când citești opera celui mai mare poet : te mișcă și te face să scoți exclamări de admirație ; când ănsă ascuți o muzică cântată cum trebuie să fie, nu mai ai vreme să scoți nici o exclamație ; căci te uimește, te farmecă, și în valurile armoniei te ridică mai pre sus de proza vieții.

D-ra Zographos are câte-va valsuri, și alte bucăți compuse de D-sa care ar face onoare unui maestru.— O colecție de doine și cântece oltenesti, culese și aranjate de D-sa, este nu de mult editată de D. Ghebauer și a făcut o deosibită senzație în lumea noastră muzicală.

Avem mândria să sperăm că în curând numele D-sale va răsuna cu un dulce echo pînă în cele mai depărtate unghiuri ale țerei.

Din parte'mi o felicit, și 'i mulțămesc pentru adâncă impresie ce'mi a făcut ascultând'o. Cu acea ocazie am scris următoarele versuri ce 'i le închin :

ARTISTEI CALIOPI ZOGRAPHOS

Frumoasă este viața când scumpa tinerețe
Lucește cu mândrie pe fruntea unu-î om,
Când inima mângăie speranțele mărețe
Speranțe parfumate cu 'mbătător arom !
O ! fericit e-acela ce are o simțire
Ce poate să vorbească în limbă Dumnezeestă,
Ce poate după voie pe aripi de gândire .
Să zboare, și să treacă de bolțile cerești !
Prin geniū și prin artă plutește în lumină
Cu inima ușoară, cu sufletul curat
Spinoasa cale-a vieții se pare o grădină !
Și-a traiului povară e dulce de purtat !
Prin geniū și prin artă ești mai pre-sus de lume
Mizeria umană privind'o ; poți s'o plângi
Prin geniū și prin artă se 'nalță ori-ce nume ;
Iar flori de nemurire pe fruntea ta le strângi !
În geniū și în artă e sfânta poezie ;
Pe aripe de vulturi te 'nalți ca din abis
Și gândul înfășându'ti în valuri d'armonie
Uitând de traiul vieții, te-avânți în paradis !

CANZONÈ

In Francese di Alfr. de Musset

Se si perde la cara speme
 E al cor che geme
 Gioia non v'ha
 Il rimedio dell'abbandono
 E un dolce suono
 E la beltà.
 D'ogni cosa piu forza ha un riso
 D'un dolce visor
 Dell'uomo al cor;
 Nulla l'alma i piu di molce
 Che un suono dolce
 Che desta amor.

Clotilde Corazza.

Roma, Sett. 1882.

PE O MASA DE CAFENEA

Masă, înprejurul tēu
 Căți n'aū stat ș'aū petrecut,
 Cu gând bun saū cu gând rēu.
 Căți n'aū ris, căți n'aū tăcut,
 Dar ca mine întristat
 Jur că nimini n'a mai stat!

Carol Scrob.

NEBUNUL DIN GOLIA

- PORTRET -

Inchis într'o chilie sub bolti mai depărtate,
 Cu urletele sale lăsat în libertate,
 Zăcea frumosul tēnēr de opt-spre-zec ani;
 Părea un cal sēlbatic cu nările umflate
 Ce știe că 'ntre oameni sē află 'ntre dușmanī!
 Din cap pēnē 'n picioare făcut pentru iubire
 În oichi purta un trāznet cu palidă lucire...
 Părea tot într'o vreme un ānger ș'un demon...

Subt galbenele 'i t mple purta un Lord-Byron !
 Spr ncenele 'i arcate urcau subt a lui frunte
 Ca tinere l stare subt umbra unui munte,
 Œi părul, in inele c z ndu'  pe grumaz
 Punea negre i albastre pe straniul obraz !
 In cap, purta cu apă un coif de gomelastic...
 Pe buze-avea un zimbet când dulce, când sarcastic
 Privindu-ne cu o chii prăpastiei din el !... —
 Abia puteau să'l  ie doi oameni de o dată,
 Iar chipu' , ca o noapte de lună luminată,
 Br zdat era de plugul delirului de-o el !

Al. A. Macedonski.

TOȚI AMICII...

Toți amicii mă intreab  pentru ce suspin Œi pl ng,
 Pentru ce pe fruntea-mi jun  numai chinuri se r sfr ng,
 Ce mai voi  să'mi dea via a când mi-a dat tot ce-am dorit :
  ngerul cu ochi albastrii, care 'n lume m'a iubit !

Când mi-a dat o floare m ndr , un copil ca un amor,
 Când imi impline te soarta cel mai mic Œi tainic dor,
 Când coroana poeziei nconjoară fruntea mea,
 Când iubesc o zeitate Œi când sunt iubit de ea ?

La 'ntrebări de felu-acesta nu găsesc nici-un răspuns,
 Nu Œtiu singur ce dor tainic e in pieptul meu ascuns !
 Œtiu că sufăr Œi că 'n lume mai doresc încă ceva...
 Nu Œtiu unde'  fericirea  ns  Œtiu că'  undeva !

Toți amicii mă intreab  care este al meu chin...
 Două lacrimi sunt răspunsul... Ei se duc, Œi eu suspin.

Carol Scrob.

MONUMENTE ISTORICE

MĂNĂSTIREA SFANTU DUMITRU

Domnule Ministru,

Biserica Sfântului Dumitru, ca una dintre cele mai vechi ale Craiovei, deși nu mai există ca mănăstire cu toate că nu mai oficiază ca biserică, este un monument de multă însemnătate.

Așezată pe o înălțime, în apropiere de centrul orașului, zidurile ei înnegrite, turnurile ei în care limbile de clopot nu mai slujesc de mult ca trăsură de unire între pământ și cer, mușchii ce pe ici și colo, își arată țesătura lui de o culoare închisă semănând mai mult cu petece de catifea verde decât cu un produs al naturii, — totul în sfârșit, — are darul se redeștepte amintirea trecutului nostru românesc atât de strălucit, dar atât de tăinic încă.

Această biserică, pe cât se susține, este zidită de Petru și Așan. Aceia ce pare sigur, este că ea datează de pe la mijlocul secolului al XI-lea sau de pe la începutul secolului al XII-lea. Și în adevăr, ea aparține aceluiaș gen de arhitectură ca Biserica Domnească din Curtea de Argeș.

Subt largile ei bolte, ea a văzut defiland pe cei mai mulți din Domnii noștri dimpreună cu toată pompa lor măreață, cu toată curtea lor de boieri, de căpitani și de Coconi, de Jupănese și Jupăneșite, înbrăcate în malotele pănă la pământ sau în rochiile de Țarigrad, srumpe și gale, dar pe care, din neam în neam, le treceau prin foie de zestruri la scoborîrea lor de parte femeiască dimpreună cu țărani, moșii și țigani.

Subt largile ei bolte, atât lumină, câte pietrii scumpe, câtă vitejie nu a strălucit.

Dinaintea altarului astăzi păraginit, câte *Domnițe* nu au ingenușiat pe perne de catifea cusute cu mărgăritare! ..

Și câte bătăi de inimă, câte rugăcuni pentru dorințe ascunse în fundul cugețului, câte lacrimi din ochii celor nenorociți, și cât parfum de credință din sufletele dreptilor creștini care veneau să ceară Domnului întărire, izbindu-se cu frunți vestejite de patimi, de lepezile reci ale bisericeii. Și cei slabi, se întăreau! Și cei necurați, se curățeau, și milostivirea cerurilor se cobora peste fruntea tuturilor, în sunetul clopotelor și în zdrăngănitul argintiu al lăntușoarelor de la cădelnițele de aur! Iar icoana Maciei Preceții, revărsa prin ochii dulci și adânci ca nesfârșitul, riuri de raze întremătoare precum se revarsă roua dimineții peste florile câmpului, vestejite de furtuna unei zile de vară!

Sfântul Dumitru, este o întreagă epopeie, așa păraginit cum este, și, nu cred să fie student de la liceul din Craiova, care făcând câte-va lipsiri pe an, se nu vie spre a se da în toată voia lenii, a se ascunde, el și lenea sa, el și visurile sale, prin clopotnița ce se dărîmă sau prin amvonul deschis la ploaie și la vânturi, la viscol și la zăpadă, la școlarii fugari de carte și la paserile luncii ce vin câte o dată să ațîngă cu aripele lor pe ale ângerilor zugrăviți pe pereții bisericeii!

Inprejmuirea ei, nu mai se află în ființă, însă vechimea și însemnătatea monumentului, cât și pozițiunea locului, lasă câmp deschis presupunerilor. — Că biserica a fost înconjurată de clădiri, nu incupe însă nici umbră de îndoială fiindcă se pot vedea încă, de-a jur înprejurul ei, urme de zidărie vechie, — dar că acele clădiri au trebuit să fie Palate este o întrebare.

Mie unul, îmi place să cred că la Sfântu Dumitru, a trebuit, dupe vremuri, să fie palatul Băniei și reședința străluciților eroi ai Olteniei, în rëndul cărora se numără căpitani ca Mihaiu-Viteazul și ca Ducele Oltului, Banul Mărăcină, marchiz de Ronsard!

În adevăr,— în care altă parte a Craiovei să fi fost situată în vechime, reședința Bănească, dacă nu la Sfântul Dumitru de pe a cărui platformă privești la o bună parte a orașului?

Domniț țerii dimpreună cu Doamnele lor, cât și cei mai mari boierii, au devenit pe rënd, ctitorii bisericii, și inauntrul ei, se arată pe dinaintea ochilor uimiți, o întreagă serie de chipuri ce strălucesc încă de subt vëlul de praț ce le acopere. Boierii și Domniț, amestecați împreună, în tatarcele, giubele sau antereiele lor, cu coroane sau *gugiumane* și *camilafce* pe cap, umplu biserica, și ți se pare că reviază din uitarea în care zac inmormantați! Așezați la rënd, ei și Doamnele sau cocanelé lor, paré că ar asculta vre o rugăciune sfântă așa precum o ascultaă odinioară, când Banul Olteniei, venea în alaiu mare să și plece mândria sa lumească dinaintea a tot puternicului Împărat!... În fruñtea lor, iată însă că pășește o figura împunătoare ce ne spune prin inscripțiunea sa că este: *Io Mateiu Basarab V. V!* El poartă pe cap o coroană de aur, și este îmbrăcat într'o iaca de samur pusă peste mantaua sa Domnească, a cărei fată este galbenă și ce se află împodobită la ptept și la mâneci cu o blană puțin mai închisă. La dreapta sa, zimbește luminata D-nă a Măriei Sale, dupe care urmează o mulțime de Jupăneșițe cu fețe dulci și pline de zmerenie!... Este ca o întreagă curte Domnească de pe acele vremuri, ce se vițește de o dată din pulberea întunecoasă a trecutului și nu lipsesc de cât șcutierii și feciorii de casă pentru că se crezi cu desevirșire că te afl' ascultând slujba Damnezeiască fiind întocmai ca unul ce ai face parte dintre armași, clucerii, logofeți și Bani care însoțesc pe mărețul Domn, întemeiător al anteiței tipografii Românești, adusă și așezată cu multă greutate și chieltuială în Mănăstirea Govora!

Între chipuri, se pot vedea unele, cu măiestrie lucrate, și între altele, o ténără Domniță cu o căutătură atât de melancolică și de dulce în cât ai vrea să ți poți citi numele în slovele șterse ale inscripțiunei, iar în ochi, se ți poți surprinde poema vteții!

Negreșit că ar fi interesant, ca toate acele chipuri se se copieze în uleiă dimpreună cu ori-ce alte zugrăveli ce s'ar mai afla, ca avënd o valoare artistică sau Istorică și se se așeze în Muzeu unde ar sluji drept podoabe frumoase și pline de învățăminte.

Sunt chiar de părere, Domnule Ministru, că ar fi timpul ca o asemenea lucrare se se întreprindă, și în cazul când dumneavoastră ați încuviința propunerea mea, am onoare să vă aduc la cunoslință că d Rădulescu, distins profesor de desemn diu

Craiova, s'ar și pune la dispozițiunea On. Minister pentru a egzecuta ordinele ce i s'ar da, pentru o sumă din cele mai modeste

Biserica, de și are încă o zidărie destul de temeinică, dar bolțile ei fiind crăpate, și comuna lăsând'o în păraginire, ea se poate lezne dărîma, și de sigur că ar fi păcat să se piardă asemenea zugrăvelî veichî ce vorbesc inimei într'o limbă atât de elocentă

Aicea cred că este și locul să aduc la înalta d.-v. cunoștință, că de și această biserică are venituri bunicile dintr'o moșie a ei administrată de autoritățile Comunale ale Craiovei, nu numai că nu se face nimic pentru a o scăpa cel puțin de o ruinare totală, conservând'o așa precum este, ci chiar, că mulțumită unei triste nepăsări, mi-a fost dat să văd zăcînd prin mijlocul sfîntului locaș, oase dezgropate de prin mormintele ce se află înaintea, așa că poți să dai cu piciorul la femururi de ale ctitorilor printre care se află atîția mari și glorioși Domni!

Vă mărturisesc, Domnule Ministru, că în fața unui asemenea lucru, am fost co-prîns de o indignațiune pe care o cred legitimă.

Cum? — Era oare ceva atât de ruinător pentru administrația Comunală a Craiovei, ce deține în acelaș timp și averea Sfîntului Dumitru, de a îngriji să se inmormînteze toate acele rămășițe, ce mai ales pentru Craiova ar trebui să fie ca niște moaște, — era oare ceva atât de ruinător, în cât, din veniturile, lăsate de sigur chiar de cei inmormîntați acolo, nici parte de un mormînt să nu aibă?

Inchîieînd, Domnule Ministru, nu propun repararea bisericii, cu toate că, Comuna, ar trebui să și dea socoteala de modul întrebuintării veniturilor pe atîți ani, vă rog ênsă, să bine voiți a interveni atât pentru conservarea monumentului ruinat așa precum este, cât și pentru inmormîntarea acelor oase risipite în toate părțile, spre a se cinsti prin aceasta, odihna morților, atît de buni, de către cei vii, atît de răi și atît de neodihniți!

Raportul ce așz onoare a depune, se poate inchîeia aicea, mai ales pentru că biserică, a fost studiată în felurite rînduri din punctul de vedere arheologic, așa că mie, nu mă rămînea de adăugat nimic.

Singura inscripțiune ce am găsit în *metal*, este cea următoare, pe care o tran scriu de pe clopotul cel mare, știrbit și fără limbă. Ea fiind aproape modernă, se înțelege, că înfățișează puțin interes:

„Marele Mucenic Dumitru“
 „Mănăstirea Domnească din Craiova“
 „Anul 1827“

Bine-voiți, vă rog, Domnule Ministru, a priîmi asigurarea înaltei mele considerațiuni.

Al. A. Macedonski

SĂ TE TOPESC.

D-rei E...

Soarele de te-ar avea
 In puterea lui cerească,
 Nici odată n'ar putea
 Inima să 'ți încâlzească.

Ensă eū ași fi în stare
 Cu a mea înflăcărare
 Intr'un ceas să te 'ncâlzesc,
 Să te-aprind, să te topesc.

Th. M. Stoenescu.

 ANALIZA CRITICA
 ALECSANDRI

III

Nimic mai demn de observat de cât spectacolul pasiunilor deslănțuite. Acest spectacol, intru cât mă privește, nu a fost nici-o dată mai remarcabil.

Mărturisesc că am cunoscut mulți bamenți streini de cunoștințe care, se îndeletniceau cu toate aceste, să publice din când în când câte un articol prin ziar sau broșură periodice, dar în nici-un timp, nu mi-a fost dat să asist la o rea credință, la o ignoranță, și la o depravare de condei mai cinică.

Ce este drept, lucrul se întâmplă de câte ori atingi coarda simțitoare, și pe cât se arată, această coardă a fost atinsă cu prisosință de subsemnatul.

Ziare din capitală, ziare din districte, par a fi trăsărit ca niște mârțoage de saca subț un biciu ce le sângeră pielea.

Și vă rog, să credeți că era groasă acea piele, căci pene acuma, nici-o cestiune nu a avut darul să deștepte sau să pasioneze spiritele neculte, nepăsătoare, sau atrofiate ale acestor *Don chișoți* ai condeiului.

De astă dată însă, mulți strigă, mulți să zbat, mulți dezbat, mulți vor să 'și dea pe față lipsa de competență sau reaua credință.

Și nu este, de la un cap al țării la altul, gazetă cât de mică care se nu voiască să a parte la luptă, unele într'un sens, altele întraltul!

Dar pentru ce această emoțiune furtunoasă?... Liniștiți-vă mă rog, domnilor gazetari subsemnatul, ori-cât de revoluționar ar fi în literatură, nu are pretențiunea de a fi un *Emil Zola* și de a vi să impune prin cutezanța de a zice lucruri ce nu s'a mai pus pe hârtie.

Este vorba, numai de un om ca toți oamenii, care s'a apucat cu modestele sale mijloace să ia la forfecă pe Alecsandri!

Supărarea asupra-mi, este foarte mare, mai ales pentru că am zis că sunt cel d'ântéiū care s'a apucat la noi în țară să deschidă cărarea *Criticei-Analitice*.

Dovadă că acest cuvânt, este una dintre cauzele furtunei de care vorbesc, este, — ca să nu alergăm mai departe, — însuși limbajul unei biete broșuri periodice din Iași cu pretenții de revistă literară; — Acea broșură ce se numește *Contimporanul*, este redactată într'o limbă și într'un stil ridicol, de un oare-care d. Nădejde, profesor dat afară din slujbă pentru a fi eescitat la profanarea bisericelor subț pretecest de soțializm.

Astăzi, — dar o-dată pentru tot d'auna, — voiū intra un moment în vorbă cu acești oameni.

Pe lângé alte ziare saū broșure ce 'și fac o onoare să, arunce unei reviste ca „*Literatorul*,” epitetele cele mai necuviincioase, iată dar, cum se eesprimă organul aceluī cap coprins de *delirium-tremens*. Semnătura articolului din care vom reproduce ecstracte, este a unui biet poet ne-izbutit anume *Mile*, ascuns sub pseudonimul de *Emil*. Acest tēnēr băiat, dă dovezi, precum se va vedea, că sufera de aceiaș boală ca și patronul său *Nădejde*.

„Mai întéiū ceva cu d-l. Macedonski, — zice nenorocitul disgrățiat al Muzelor și viitor oaspe al *Goliei*: (balamucul din Iași) „Mai întéiū ceva cu d. Macedonski! D-sa zice că este „cel d'ântéiū care a deschis cărarea *Criticei-Analitice* și că d-sale îi este mai cunoscută „de cât altor condeie ce se mulțumesc a lăuda saū injura. Bine! Dar d. Maiorescu unde „rēmāne?“ etc.

Ei! Nu vē spuneam eu că băiatul nu știe carte și că pe de-asupra este și sărlit?!

Apoi, — tinere student, fiindcă student ești încă, — mai citește, — mai învață înainte de a scri.

Intrebă unde e d. Maiorescu?.. Sē 'ți 'l arēt eu unde să află pe cărarea *Criticei-Analitice*, căci, tocmaī am volumul său la îndemână.

Deșchid *Criticele* sale la partea unde se vorbește de d. Alecsandri și iată tot ce găsesc:

„In fruntea noii mișcări e drept a pune pe Alecsandri. Cap al poeziei noastre literare în generația aproape trecută, poetul *Doinelor și lăcrēmioarelor*, culegătorul cântecelor „populare, părăse a 'și fi terminat chemarea literară. Și nici atenția publicului nu mai era „îndreptată spre poezie, o agitare politică stearpă preocupă toate spiritele. Deodată, după „o lungă tăcere din mijlocul iernei grele ce o petrecuse la Mircești, și iernei mult mai „grele ce o petrecea izolat în literatura țerei sale, poetul nostru reinviat ne surprinse cu „publicarea *Pastelurilor*.

Aci d. Maiorescu reproduce o poezie după care urmează astfel:

„Pastelurile sunt un șir de poezii, cele mai multe lirice, de regulă descrieri, câte-vedidile toate insuflețite de o simțire așa de curată și de puternică a naturei, scrise într'o „limbă așa de frumoasă, în cât au devenit fără comparare cea mai frumoasă podoabă a „poeziei Române, o podoabă a literaturii în deobște.

Aci d. Maiorescu reproduce o altă poezie intitulată „*Pe Malul Siretului*“, iar îndată după dēnsa reproduce poezia „*Rodica*“ și urmează astfel:

„Am citat trei din ele, le-am putea cita pe toate: Nicăieri declamații politice, simțiri meșteșugite, ecstaziari și desperări de ocazie, pretutindenea concepția naturală și un „ver reeoritor de ptere și sănătate sufletască“

Asta e tot ce zice eminentul literat despre d. Alecsandri in volumul s6u de *critice*. De alții zice și mai puțin.

Unde vezi, tinere școlar ne-isprăvit, *Analiză-Critică ?..*

Firește că d. Maiorescu, ale cărui merite sunt din multe puncte de vedere superioare, ar fi putut dacă ar fi voit, s'o facă mult mai bine de cât mine, dar precum vezi, — tinere școlar neisprăvit, — n'a făcut'o.

Te povățuiesc dragă băiete, ca de aci înainte când vei avea de scris ceva, să nu te mai apuci să scrii despre cărți, — așa, — din auzite.

Trecând mai departe, găsesc în acelaș articol („*Contemporanul*“ No. 11, 1882.) că eu am întreprins să critic pe d. Alecsandri, din punctul de vedere „*scoală tu să șed eu*“

Conștiința mea știe că sunt mulțumit cu locul pe care 'l ocup.

Acelaș articol adaugă aberațiunea că *Doinele* ă-lui Alecsandri sunt poezii populare și mă șilește să mă fac apărătorul ilustrului meu criticat.

Nu zic, — să află și printre *Doine* poezii ce aparțin poporului, dar între acelea și ale autorului, am știut să fac precum să va vedea mai departe, deosebirea cuvenită.

Ca să isprăvesc cu această cestiuone, voi spune că băiatul zice tot din auzite, că *Fata t6n6ră pe patul morții* de Bolintineanu, este imitată din André Chénier.

De ce nu pune poeziile față în față dacă 'i dă mâna?

O ultimă observație: Afirmările ce face că „versul ca și rima vor pieri,“ că *Traianida* ă-reastă artistică scriere a lui Bolintineanu este „o nebunie a minții,“ că in pictură, nu avem „capete de operă“ trebuie puse cu toate in șocoteala creierului s6u bolnav și lipsit de o lăce cunoștințe, — fie literare, fie artistice. In ceea ce privește superarea sa că mi să dedică versuri, că am devenit un fel de *fețiș*, că d. Scrob, dulcele și iubitul nostru poet, ar trebui să se simță jicni că să află asociat cu numele unui alt poet, — Locotenent Iancovescu, — de asemenea plin de farmec, — bietul băiat nu face de cât a 'și da pe față toată pătimașa lui pornire și toata dorința ce ar avea de a introduce un element de discordie între noi, cei de la „*Literatorul*,“ puternic grupați împrejurul acestei reviste.

Este adevărat că și dumnealui ca mulți alții 'și a închipuit, uitând ce-am spus in capitolul ănt6eu, că ătuncea când am luat condeiu și ăi 'ntreprins acest studiu, nu m'am gandit și nu m'am așteptat la asemenea lucruri. Să înșeală.

Eu unul, p ivesc cu nepăsare la scrierile ce ies din condeie pătimașe. De sigur că este trist de a vedea câtă lipsă de demnitate are mulțimea zgîreieștorilor de hărtie, ătăcându mă, — ei cei mulți, — pe mine cel șingur. De sigur că este și mai trist, când cine-va știe ca mine, că mai toți acei care mă atacă, sunt, sau niște învățători de școală *dejnă-dajdu și*, sau niște bieți tineri, cărora le-am pus condeiu in mană, sau in fine, niște nenor cota mediocrității ce cred că dacă vor injura pe alții, vor izbuti să însufle știmă și respect.

Dar ori-cât de triste ar fi ac ste lucruri, ce este mai trist pentru mine, este că, cu nici unul din ăceastă parte a f știlor mei școlari, nu mă pot fali. Vina nu este a mea dacă nu am izbutit să 'i fac poezi și oameni cu carte, căci, posedez manuscrisurile poetice ale celor mai mulți dintre cei care mă injură ăstă-zi, in starea în care erau scrise, — și, — tot

tr'o vreme aș putea să le dovedesc că așa cum ău fost publicate in cutare sau cutare jurna rectificărilor, — ădică poeziile prefăcute de sus și peș6e jos, sunt ieșite din ensuși o deiu subsemnatului, cel ătit de atacat și de injurat.

Este de asemenea, foarte trist pentru mine să ved că cu toate silințele ce mi-am dat odinioară, — între alții și cu d. Iuliu I. Roșca, — nu am ajuns să pot face din dumnealui de cât o nuliitate perfectă, căreia, să î se acorde la teatru un premiu dat de d. Cantacuzino, Buiescu și Stăncescu.

Toate aceste cugetări, imi venira subit condeiu răsfoind printre dosarele mele de *auto-grafe*, și atuncea imi și ecplicaiu cauza pentru care o mulțime de școlari ne ispraviți mă atacă!... Este evident că dacă aș mai fi cel de înainte, dumnealor ar-subsemna alt-ceva.

Lucrul precum vedeți e grav, și de sigur, ar trebui să mă îndreptez sau m'am prăpădit!... — Dar veți zice: cine te-a pus să urmez astfel?... — Am greșit, — vă mărturisesc că am greșit; — Ceia ce mă poate scuza oare-cum, este că în dorința mea de a fi folositor dezvoltării spiritului literar, am crezut că voi izbuti și eu, precum a izbutit un mare învățat Englez, Johnson, să introduc un stimulent în spiritele lăncede ale acelora care nu știu să ție condeiu. — Învățatul Englez, a fost mai fericit de cât mine, căci într'un timp când în Englitera, nu egzista nici umbra unei literaturii, scria, prefăcea, crea cu mult zel, discursurile absurde ale Lorzilor, pêne ce, într'o zi, se găsiră dintre dênșii oamenii mai priimitori de lumină și'l imitară, începând a se corecta treptat, iar astfel, literatura parlară a Engliterei fu fundată.

Dar de altă parte, am și eu o mângâiere, — o compensare, — mai însemnată poate de cât a marelui Englez.

Anteii. — Sunt înjurat și defăimat, pe toate tonurile, și de multe voci, — bătrâne sau mai tinere.

Al douălea. — N'am lingușit în viața mea pe nimini și cu rizicul și pericolul meu am spus în tot-d'a-una adevărul.

Al treilea. — În calea înca, printre o sumă de modiocrități sau nuliități poetice, am întelmit și adevărate talente, schintei pline de farmec sau tărie.

Publicul, a văzut în coloanele Revistei „*Literatorul*“ destule poezii frumoase, din e care, cel puțin o parte nu'mi datoresc nici-o îndreptare, ca de exemplu ale lui Carol Scro T. M. Stoienescu, Duiliu Zamfirescu, Ion N. Iancovescu, Dem. Constantinescu-Teleor și alii

Mai am în fine, și mângâierea, de a fi văzut și dintre tinerii ale căror greșeli de versuri le-am îndreptat, corectându-se cu timpul și ajungând astă-zi la punctul de a pute să zboare cu aripe proprii, și chiar, de a scire une ori, mici capete de operă ce vor rămâne și vor străluci în literatura noastră ca niște picături de rouă în răsăritul soarelui

Pe lângă aceste toate, egzistă și faptul pozitiv că „*Literatorul*“, dă astă-zi o d vērătă direcțiune intelectuală, că este o adevărată școală ce se îmbunătățește trepta, și că a realizat, minunea încă fără precedent la noi în țară, de a fi întemeiat o *Societate* cu *Comitete* în mai toate județele, și că, la apelul ce s'a făcut bărbați distinși, Doamne inteligente și nobile, suflete în care, frumosul are adânci rădăcini, s'au grăbit a răspunde

Iubiți președinți, grațioase președinte ale Comiteteilor noastre, — tinerii sa i bătrênii cu înriurare mai mare sau mai mică în Societatea Română, voiesc ca să înscriu nume voastre în acest studiu pentru că el va trece fatalmente la posteritate fiind scris asu a aceluia care a fost socotit, cu drept sau fără, — ca cel mai mare poet al epoeii

Corina Rizu (Iasi), Cecilia F. Stăncescu (Craiova), Callopi Zografos (R. Vilcea) E

I. Christescu (Ploiești), Ecaterina Singurof (Galați), Victorina Vulcoff (Brăila), Eliza Mirescu (Slatina), N. Romanescu (Craiova), Alecsandru Radu (Galați), Alecs. Djuvara (Brăila), Al. Slănicianu (Slănic), Dr. C. Damian (Gernavoda), G. Buzoianu (Craiova), Major S. Carvin (Constanța), Alecsandru Anino (Drăgășani), N. Manicatidi (Gurgui), Gr. Crețescu (Hirșova), Petre Oprea (Ostrov), M. N. Săulescu (Paris), Uhse Cariade (Rîmnicu-Sărat), Maior C. Lupașcu (Roman), N. Cutcudachi (Turnu Severin), S. Salzman (Tulcea), N. I. Biberi (Bacău), St. Vasiliu (Tecuci), Aristid Turbură (Roman), G. Stoienescu (Birlad), Vulpescu (Străhaia), și voi, iubiți membrii ai Comitetelor și ai Societății noastre, și voi toți cați ne sprijiniți și iubiți, — iată-vă, — vă ved împrejurul meu, pe când la mica mea meșcioară, — scriu, în mijlocul nopții, — cu lampa pe jumătate stinsă, — ascultând viforul de-afară, — fără altă recompensă, — fără altă aspirare, — de cât faptul că știu, că sunt conștin, că scrierile noastre ale tutulor, aș răsune în inimile voastre, — și că voi, — neconștin, — și prin orice jertfă, + nu veți mai îngădui ca oamenii de litere să alerge la funcțiuni, sau se n'albă ce mânca, sau să moară în spitale!

Ei! Dar iată o reclamă în toată forma, și iată me cu sute de poște departe de subiect. — Ce voiți? — Reclamă sau nu, — ast-fel vorbește inima mea în acest moment, și eu nu știu să vorbesc de cât ca densa. — Cum?... — Mult timp încă, România va fi destinată să rămâie înapoi față cu cele-lalte țări civilizate?... — Mult timp încă, — numai injurii, numai amărăciune, numai fiere, se va da oamenilor de merit de către o țară nepăsătoare...

Un strein mă felcita de unăzi că fac parte dintre oamenii de condeiu. — Pentru el, condeiu reprezinta o putere, un venit sigur. Ce venit!... Ce putere! — Dar, imi zise streinul, când îi desvelii tot adevărul, când îi infățișaiu pe cel mai mare poet al țării, — pe Bolintineanu, ne având cu ce se'și cumpere o țigare, — fapt pe care îl știu de la Christu Ioanin, prietenul și editorul său, — când îi infățișaiu pe Anastasiu Panu, unul dintre cei mai mari patrioți și oameni de Stat, — orator, fost ministru ca și Bolintineanu, — vînzându-și fracurile în mijlocul iernii pentru a'și cumpăra lemne, — fapt pe care îl știu de la d. N. Costinescu, prieten și creditor al său, — când îi infățișaiu pe sumbrul geniu Nicoleanu, care n'a murit de foame mulțumită înaltei prietenii a lui Urechia, și care cu toate aceste, ne mai putend suferi o viață răstrânsă în raport cu mijloacele prietenului său, cu simțirile, aspirările și cerințele taletului său, se sinucise, dar, imi zise atun î streinul cum de nu vă asociați, dacă guvern și public sunt nepăsători? — Cum de nu vă dați mâna o grupă de oameni inteligenți, — bărbați și femei? — Cum de nu vă constituiți într'o societate care, — în toate județele, — prin apeluri la donațiuni — prin organizări de serate literare sau teatrale, — pri strângere de obiecte și organizări de tombole, — în fine prin toate mijloacele admise, — se formați un capital de două sau trei sute de mii de franci, — astă-zi cu o mie, — mâine cu zece mii, — pînă ce la urmă, veți putea să înghiebați, având un temei material, o adevărată și puternică mișcare intelectuală?

Cum?...

Această întrebare era dreaptă: — Mi-o pusesem și eu adesea ori. — O discutasem și eu adesea ori cu prietenii mei de la „Literatorul“, — însă, — nimini nu voia s'o creadă practică.

Constituirea Societății noastre, puțin în urmă, veni și începu să dovedească faptu că și eu și streinul aveam dreptate. Rămâne acuma ca lucrul se meargă pe calea începută

Firește că o asemenea inițiativă este cutezătoare, căci provoacă invidie chiar în inimile unora dintre confrății noștri de pe la diferite ziare.

În adevăr, — de câtă-va vreme, — „*Literatorul*” pare a fi luat de țintă a celor mai nerușinate atacuri. Însă, — cei cari îl ne atacă, nu fac de cât a ’și da pe fața și mai mult, — unii, ignoranța, — alții, pasiunea.

Persoana mea mai ales, este eșpusă mai mult, pentru cuvântul, că în poetica Română, — am avut o pretențiune de la care nu mă dau înlăturî, — și anume: Aceia de a deschide o nouă cale, și de a forma școală.

Iată încă un alt caz care să dovedească aceasta pe lângă cel adus la început:

Intr’unul din *Capitolele mele Filosofice*, publicate în „*Literatorul*” No. 6, 7 și 8, am spus că viermii nasc din descompunerea cadavrelor. Tot prin broșura redactată de d. Nădejde se tăgăduiește mai întâiu afirmarea ce făceam că dintr’o materie neînsuflețită în aparență, pot să nască și ființe vii; la urmă, sunt trimise la școală, se află că viermii nasc din ouă de muște!

Multe muște trebuie să zboare prin capetele tinerilor ce cutează să scrie asemenea năzdrăvăni.

De astăzi înainte dar, viermii vor naște din ouă de muște, și muștele, din ouă de furnică sau de alte insecte, de oare-ce, din ouăle pe care le depun ele, în loc să nască ot muște, nu nasc de cât viermi!

Urmând acestei ecstraordinare teorii, pentru a rămâne în logică, nu se poate conchide de cât, că din ouăle de găină nasc rațe, din cele de rață, berze și din răbdări prăjite, Nădejdi!

Să vede că autorul aceluși articol își ia starea dumnealui ecceptională, și o aplică la toate vicitățile de pe fața pământului! — Noi, — pentru a’i face pe plac, — admitem că domnia-sa a putut, — printr’o minune a naturii, — să nu iasă tot om din om, — dar, — rezultă oare din faptul că, la intrarea sa în viață urechile, i s’au lungit ceva mai mult ca de obicei, iar șira spinării încovoându-i-se, a ajuns să dea cu brațele de pământ, rezultă, oare că trebuie să aplice eccepția ce s’a îndeplinit prin nașterea sa, la întregul sistem animal!...

Dacă domnii de la *Contimporanul* ar fi citit zoologia ce ’mi recomandă cu atâta grațiozitate, ar fi văzut că această cestiune este de un domeniu cu totul mai înalt de cât acela compatibil cu niște cărți elementare de studiu, — însă, — tot într’o vreme, — s’ar fi interesat poate, să citească cercetările științifice cele mai recente, și ar fi aflat, că asupra modului de naștere al viermilor, egzistă o serie de teorii cu totul controversate, în tre care, cea mai de admis pare a fi și versiunea adoptată de mine, versiune ce constă din afirmarea că „*viermii de cadavre nasc din forțele himice ale materiei în descompunere aflată în contact cu aerul.*” iar nici de cum din ouă de muște sau de rață!

În ceia ce privește cea-l-altă afirmare ce se face, sprijinindu-se că nu este adevărat că din cadavru sau din ori-ce altă materie *anorganică*, pot să nască ființe vii sau *organice* autorul articolului din *Contimporanul* este tot atât de nenonorocit!

Dumnealui, pe cât se vede, este lipsit cu totul de cunoștințe căci întraltfel ar fi citit cât de în treacăt teoria, fermentilor, ilustriile descoperiri ale lui *Pasteur*, principiul

pus înainte de Leibnitz, sau cel puțin, faptul pozitiv în știință 'ă *fermenț'* sunt începutul vieții *organice* născută din materia sa: viața *anorganică* și că, consusă descompunerea unei materii animale sau vegetale nu este decât o *fermentare putridă*.

În această privință, dacă dumneaui uraște atât de mult cărțile științifice în cât cade în *sincopă* la vederea lor, putem seși recomandăm, ca mijloc de a învăța carte cu un mod mai plăcut, operele lui *Figurier* care, deși scrise sub o formă poetică și populară, nu sunt decât o compilare egzactă a lucrurilor cele mai științifice și a descoperirilor relativ recente! Iată chiar cate-va rânduri din „*Le lendemain de la mort*: (pag 56; rândul 12).

„*Materia corpului omenesc nu se distruge; ea nu face decât a și schimba forma și sub această altă formă recompune noi substanțe organice.*“

Acuma — pentru că tot sunt în ceartă cu unii și cu alții, — voiș spune că o furtună colosală este în momentul de a se ridica în potruva mea p-ntru că am întreprins această analiză asupra lui *Bhrama-Alecsandri*. Di resiunea ce am făcut în acest capitol, este de sigur mare, dar digre iunile, intră în sistemul meu de a face putincios ca o analiză atât de meticuloasă, să nu devie oboseare. Nu știți de vo'u ajunge sau nu la acest rezultat, dar sunt convins că fulgerile din furtuna de care am vorbit, — dacă va izbucni, — nu vor fi de cât nis e curate fure de tea ru, cu totul trebuincioase cadrului criticele mele spre a face spectacolul și mai interesant.

Și știți cine vor fi noii *Jupiteri*?.. *Convorburile literare* cu un d. Creangă, popă-despopit, și *Romanul*, cu d. Damé, fără indoiala!

Jupiter Creangă, se pregătește să-mi combată analiza spunându-mi că sunt de origine Poloneză;... mai rămâne *Moise Dame*, care se me numească ovrei!

Numele domnului Creangă este cu toate aceste poetic, și auzului meu, îi plac asemenea consonanțe! Dar o creangă nu este un arbor, și când se apucă gârgăuniș să zbirăie prin frunze, creanga devine puțin plăcută.

Plâng pe d. *Alecsandri* de 'și va adăposti talentul la o asemenea umbră, căci, poeziile sale nu vor putea să scape da arșița soarelui.

Și tocmai de lumină, — de soare, trebuie să se ferească premiul de la *Montpellier*, căci mai tot ce a scris este o picătură de rouă ce se poate lezne evapora.

Numai în acest mod se explică răsunetul ce ele au avut odinioară: Ele au fermecat mulțimea pentru că mulțimea nu analizează nicădată. Farmecul însă, a fost trecător. — Să pare în adevăr, că o dată cu timpul *Haidușilor* ce s'a dus lăsând abia o urmă, — timp pe lângă care talentul d-lui *Alecsandri* se înverțește neconținut, — s'a risipit și acel farmec ne mai lăsând în urmă'i de cât s'ermanul volum de doine ale căruș pagine par a fi frunzele uscate ce odinioară împodobeau pădurea.

Vor fi, de sigur, persoane cărora, se le mai placă și astăzi poeziile de acest fel. Însă, mă indoiesc că se vor găsi oameni de gust, care să se mai entuziasmeze, bune-oare de *Cântecul Haiducesc*, ce urmează în volum, după *Strunga* pe care am analizat-o deja:

CÂNTEC HAIDUCESC

„Iarna vine, vara trece,
„Si pădurea s'a rărit!
„Ziua 'i viscol, noaptea 'i rece,
„Greul vieții a sosit!“

„Iarna vine, vara trece“, sau „ziua trece, noaptea vine“, sau iar: „trece noaptea, vine ziua“, sunt niște fraze atât de comune, în cât, orîcine, ar putea cu inleznire să compună sute de asemenea poezii.

„Și pădurea s'a rărit“

Fără îndoială, — dacă „vine iarna și trece vara!“

„Ziua'î viscol, noaptea'î rece!“

Nimic mai adevărat! — dacă ziua a fost viscol, cu greū s'ar fi putut întempla ca noaptea să nu fie rece.

„Greul vieții a sosit!“

Și ideia și versul sunt admirabile.

„Cât mi-a fi iarna de mare

„Ce-o să facem, vai de noi!

„Fără codru, fără soare

„Fur' de bani, fur' de ciocoi.“

Haiducii au deplină dreptate, — dar de ce, — într'un loc: „Fără codru, fără soare“, și într'altul „Făr' de?“

Să putea zice cu inleznire ;

„Fără codru, fără soare

„Fără bani fără ciocoi.“

Mai departe. *Haiducul* din cântec, se adresează la un corb :

„Sal pe creanga cea uscată

„Dragă corbi, corbișor,

„Vezi în calea depărtată

„Nu'î zari vr'un călător?“

Dacă *Haiducii* se vor lăsa în nădejdea corbilor, apoi, slab temeiu!

Dar: „Dragă corbi, corbișor?“ — Ce însemnează „dragă corbi?“

Ne fiind Moldovean am stat mult pînă să 'î dau de socoteală. *Dragă corbi*, pe cât se pare, este: *dragă corbe*, iar *dragă corbe*, nu este altceva de cât *dragă corbule!*

Un fel de nou sistem de a se îmbunătăți limba unei țări!

Astfel, — după d. Alecsandri, — s'af putea zice: *dragă cale* și *dragă boue*, în loc de *dragă calule* și *dragă boule!*

„Călător cu punga plină

„Și cu șal la cap legat,

„Să'mi mai cerc astă rugină

„Și să'mi fac bani de iernat.

„Dă-leu! codre, frățioare,

„Ce'ți făcuși frunzișul des

„Unde 'n pândă, la răcoare,

„Stam sunând din frunzi ades?“

Codre este ca și *corbe*;—*codre*, este dar, în loc de *codrule*!
Sunând din frunze, este pus iar, în loc de *cântând* din frunze.

„Trece vara, iarnă vine,
 „Și tu, eodre, te-ai uscat.
 „Trece vara, și ca tine
 „Florile mi-am scuturat!

Etraetera, etcaetera!

După acest cântec, urmează „*Făt logofăt*, poezie fără nici-o însemnătate. (pag. 65).
 Aceea ce răsare din ea nu este de cât o simplă beție de cuvinte;

Luceafar din stele
 Cu dulci porumbele
 Pe față de crin.

(Pag. 65. vers 10)

Maî întâi:—*din stele*, nu este bine zis: Luceaferul nu este *din stele* ci *dintre stele*.
Al duoilea.—Ce-au a face,—ce sunt,—ce însemnează, acele *dulci porumbele pe față de crin* ?

Păsărea de munte
 Cu *salbă* pe frunte,
 Cu *salbă* de flori

(Pag. 66. vers 1)

Pentru d. Alecsandri, femeia nu este nici-o dată *femeie*: Ea este aci o *căprioară*, aci o *gazelă*, aci alt *animal*, și la urma urmei ajunge să facă dintrênsa o *păsărea de munte căreia îi pune pe frunte o salbă de flori*[—

Indată după această poezie, găsim *Hora*. Multe părți sunt frumoase!

„Iată! Hora sê pornește
 „Subt stejar, la rădăcină.
 „Iată! Hora sê 'nvirtește...
 „Vină, puica, vină!“

. . . . .

„Mi-am pus flori la pălărie,
 „Mi-am pus flori, mi-am pus mărgele,
 „Sê se uite cu mândrie
Pucută la ele!

. . . . .

„Astăzi horele sunt pline!
 „Crape-mi sura opincută
 „Și sê mor în joc.eu tine
 „Mario, Mariuță!“

Hora, de și plină de intonări schimbate; (Egzemplu: „*Pucută la ele!*“ (pag. 69, vers 2)
 de și conținând și diftongări (Egzemplu: *Măriuță* în loc de *Mări-uță*, pag. 70, vers 4); de

și având multe versuri ce nu sunt de cât curate umpluturi reclamate de rimă (Exemplu: „*Astăzi-horele sunt pline*“ (pag 70, vers 1), este o poezie cu parfum suav.

„Crape-mi sura opinçuța
„Și să mor în joc cu tine
„Mario, Măriuța“

este un tablou: Pare că și vezi pe îndrăgostitul țeran jucând, sărind în dreapta, sărind în stânga,—și bătând pământul cu piciorul ca un nebun, căci omul amorezat, de când lumea, nu este altceva!

Vom trece peste *Zburătorul* ce urmează la pagina 71, Această poezie face parte din *umplutura* volumului, și ar fi să ne pierdem timpul, analizând'o. În treacut însă, vom spune că în ea dăm peste un Moldovenism: *Mărgică* din *mărgea*! (Pag: 72, strofa 3, vers 3)

Sosim la *Tătarul*, - un cap de operă în toată puterea cuvântului. Păcat numai că nu este ieșit din condeiul d-lui Alecsandri: Energia versurilor, ar fi fost singură de ajuns ca să ne dovedească aceasta dacă nu ne-ar spune-o însuși poetul înscriind sub titlul poeziei că este: *Cântec vechiu*.

Q reproducem, d oare-ce știm, că pentru orî-cine, este o adevărată plăcere, a citi și iar citi, tot ce a ieșit din inima poporului:

TATARUL

Cântec vechiu

Maî Tătare, ține 'ți calul,
Maî Tătare, strânge'ți frêul,
Maî Tătare, lasă malul,
Nu cerca a trece riul,
Că pe crucea sfintei lege,
De voi duoi, peste hotare
Nimic, zêu, nu s'a alege,
Maî Tătare, maî Tătare!

Maî Tătare, dă-ne pace,
Maî Tătare, stăi, nu trece,
Maî Tătare, nu mă face,
Să'ți sfărîm capul în zece!
Că de sus, de pe movilă
De-oiu zvirli ghioaga cea mare,
Zêu, țî-oiu plânge chiar de milă,
Maî Tătare, maî Tătare!

Maî Tătare-unde 'ți-e pala?
Maî Tătare unde 'ți-e calul?
Maî Tătare-unde 'ți-e fala?...
Nu spuseiu să nu treci malul?
Nu știaî tu, maî vecine,
Ce 'î Românuî în turbare?
Corbiî mușcă-acum din tine,
Maî Tătare, maî Ta are!

Revenim acum, cu oare-care regret, la poeziile d-lui Alexandri.

Cinel-Cinel, (pag. 77). *Mândruliță de la Munte*, (pag. 79) *Dorul Româncei*, (pag. 83) *Cântec Ostășesc*, (pag. 84) *Dorul*, (pag. 86) *Doîna iubirii* (pag. 88), sunt toate poeziile pe care de sigur le ați citit în colecția *Dorului* unde le și este locul.

Limbajul, sau moneda poetică din aceste bucăți este cu desăvârșire vulgar.

„Să culegem împreună,
„Tu, fragi roși de prin pășună,
„Eu, erini albi pe sînul tău.
(vezi *Mândrulița de la munte*; pag. 79; vers 1)

În *Cântec Ostășesc*, refrenul este cel următor: (vezi pag. 83)

„Sai, voinice, și nechîază
„Ager, falnic ca un zmeu,
„Căci am inimă vitează
„Și credință 'n Dumnezeu!

Cât de departe suntem de *Măi Tătare!* — O eccepție de la limbajul comun, face în poezia *Dorul*, (pag. 85) următoarea strofă:

„Ah! Mi-e dor, mi-e dor de tine,
„Îngeraș cu dulci lumine!
„Ah! Mi-e dor și plâng cu jale
„Tot privind în a ta cale!“

În poezia *Doîna Iubirii* (pag. 87), a limbajii comun și ca sîrăcie de idei, notăm între altele, aceste două versuri:

„Trece vara cea 'nflorită,
„Trece vara cea iubită“

Versul al doilea nu se deosebete de cel d'antîi de cît printr'un singur cuvînt: *iubită*.

„Trece vara cea 'nflorită,
„Trece vara cea... iubită“

Nu este greș de a întocmi în modul acesta volume întregi:

„Vine iarna înghețată,
„Vine iarna... blestemată!“

Găsim însă, în aceiaș poezie o eccepție de la limbajul comun, și o eccepție strălucită;

„Să mă lași a sîruta
„Două flori pe fața ta:
„Una 'n câmpul raiului
„Alta 'n cuibul granului!

Cu această poezie se închieie în volumul *Doinelor* tot ce este al d-lui Alecsandri, căci după dânsa, nu mai urmează de cât *Marioara-Florioara*, un fel de hoție sevrișită de poet în paguba poporului.

Marioara-Florioară, sub titlul căreia d. Alecsandri nu pune de cât „*legendă*”, după părerea mea, nu’și avea locul, ca și *Tătarul*, între operele sale proprii. Ea trebuia publicată în volumul de „*Poezii populare*”. Dar d. Alecsandri a voit să ne lase ne-domiriți că doar de-om crede că este țeșită din condeiul său.

Al. A. Macedonski.

(va urma)

NOAPTEA DE 14 NOÏEMBRE (1)

— DOMNIȘOAREI MIMI —

Dulce Noapte! Dulce Noapte! te-ai săpat în a mea minte
 Și de tine ’n tot d’auna îmi voiți readuce-aminte...
 De acele ore teinici ce zburară ca un vis
 Și de-acele ore ’n care lângă dânsa în imira
 Ascultam blânde șoapte de amor și ferz
 Șoapte scumpe ca un cântec ce răsună ’n paradis

O! și astăzi pe că tremur de dulce ’nfiore
 Cugetând că pe mea față par mătăi respirare
 A trecut ca mângâierea unui vânt legănător,
 Și când buza mea ’nsetată, într’o lungă sărutare
 S’a topit pe-ale ei buze rumene de infocare,
 Tremurând de plăcere și ’ncălzite de amor!

Din acele ore sfinte ce’ni rămâne ’n suvenire?
 O adâncă întristare ce muncește-a mea gândire!...
 Dar în deget mai am încă drăgălașul ei inel:
 Numai el va fi pe lume mângaierea și speranța,
 Numai el mă ’ncredințează de iubirea și constanța
 Ce mi-a dat pentru vecie sigilându-le prin el.

Al. H. Zugrăvescu.

Râmnicu Vâlcea 1882, 15 Noembrie

1) Ori unde vedem talent îl semnalăm. D. Slocotenent Zugrăvescu, este o adevărată speranța și nu ne îndăim că într’o zi apropiată va ține tot ce fagăduiește. Nota „Red“.

L A . . .

Arta 'n lume predomina
Și necazuri și dureri,
C o puternică lumină,
Cu sublime mangaeri.

Catre ea mergi înainte,
Mergi mereu fără 'nceta;
Te conduce-un dor ferbinte
Și veghiază-asupra ta.

Maurice Cohen.

L A OGLINDA EI

(SONET)

D'atâtea ori ea te-a privit
Și veselă și 'n jale
Și sufletul 'și-a desvelit
In unda 'ți de cristale.

Și multe zimbete-ai primit
Din zimbetele sale
Și lacrimile 'i te-a unit
Cu lacrimile tale.

Ah! smulge-î zîmbetul ceresc
Și 'n cadru mi 'l păstrează
Caci nu mă satur să 'l privesc

Iar mie 'mi încadrează:
Durerea ce în pept nutresc,
Și-arată 't-o.... s'o vază l...

D. Constantinescu.—Teleor.

CAND ERAM MIC

Cand eram mic credeam că sunt
Născut în astă lume,
Să trec ferice și să cant
Prin valul ei de spume!

In visul meu cel aurit
Vedeam frumoase stele
Ș'un câmp de roze înflorit
Pe calea vieții mele!

Astfel eram când am intrat
In lumea 'nșelatoare
Cu sufletul senin, curat,
Ca foaia sfânt din soare!

De-atuncea vai! s'ăi strecurat
Toți anii de plăcere
Și sufletu-mi s'a săturat
De chinuri și dureri!

In loc de roze și de crini,
De mândre floricele,
M'am săngerat mai mult de spinii
In calea vieții mele!

Și 'n loc să cânt, am suspinat
In trecerea-mi prin lume
Iar barca mea, s'a sfărâmat
In valul ei de spume.

DUREREA

Dulce țară ce iubesc,
 Unde mirții înfloresc,
 Eu văzându-te am vrut,
 Ca să 'mi uit de-al meu trecut;
 Dar sub cerul tău frumos,
 Într'al florilor miros,
 Vrând să uit durerea mea,
 N'a vrut să mă uibe ea!

Antonia-Elvira.

ELEGIE

Dacă viața ce se duce pentru mic și pentru mare
 Merită ca să deștepte un regret atunci când mori,
 E că largul cer albastru din vedere ne dispare
 Și rămâne 'n urma noastră plin de ochi strălucitori!

E că soarele de aur n'o să 'l mai vedem vre-o dată
 Ridicându-se cu fală de sub culmea vr'unui deal,
 Urmărind și densul poate pe o cale însemnată
 Printre lumile de astre vre un astru ideal!

E că florile, verdeța, aerul, natura toată,
 Armonia vr'unui sunet, adierea vr'unui vânt,
 Tot ce mișcă, — tot ce 'ncântă, — pentru veci n'o să mai poată
 Ca să 'nveselească umbra negurosului mormânt!

Pentru alții o să răsună buciumul pe virf de stâncă,
 Pentru alții o s'apară luna 'n fruntea unui nor,
 Pentru alții o să cadă riu 'n fund de vale-adâncă,
 Năbușind sub a lui voce dragostea vr'unui păstor!

Pentru alții o să fie soarele ș'a lui blândețe,
 Peste alții o să pingă florile de prin salcâmi,
 Pentru alții o să aibă chipurile frumusețe,
 Și a morții 'nlănțuire n'ai să poți ca s'o sfărâmi!

Al. A. Macedonski.

FRICA MORȚEI

In fericire, in durere,
De câte ori n'am vrut să mor!
De câte ori, ca mângâiere
Chiamat'am moartea 'n ajutor!

Și moartea n'a venit la mine,
Și astăzi încă mai trăiesc,
Că m'am deprins cu rău, cu bine,
Cu tot ce este omenesc!

Dar când se 'ntâmplă câte-o dată
Să văd un mort în calea mea,
Începe inima să 'mi bată,—
Să mor, atuncea n'aș mai vrea!

București, 1882, Decembre 19.

Când iese luna argintie,
M'apucă recă un fior,
Mă tem c'adorm pentru vecie...
E prea curând... Nu voi să mor!

Apoi prin visurile mele
Zăresc mormântul meu deschis;—
Și mă deștept în chinuri grele...
Ah! Dacă-ar fi numai în vis!

Dar simt în inimă o ghiată,
Și ghița suie către cap,—
Și lacrimi reci îmi curg pe față;—
De ce mă tem, nu pot să scap!

Carol Scrob.

LA BAL

— DOMNIȘOAREI MIMI —

Când în sala cea lucsoasă balu 'ncepe să se întindă
Ș'apar Doamnele 'nhrăcate în matase și în flori,
Atunci pare că te aflu sub a cerului oglindă,
Unde ochii de femeie sunt luceaferi arzători.

Dar pe mine nu me 'ncântă nici luceaferi, nici zimbire,
Pentru mine e 'ntunec când lipsești din jurul meu...
Tu ești scumpa mea Regină, tu ești dulcea mea iubire,
Vreaș să te privesc într'una, vreaș să te iubesc mereu.

R. Valcea 1882 Noembrie 23

Al. H. Zugrăvescu

D-ȘOAREI N.

Sau aproape, sau departe
Ca un fulger luminezî,
Eu te văd,—dar nu 'am parte
Disperarea mea s o crezî.

Estî un ânger, estî un gîde
Ai un suflet bun și rău...
Soarta este care 'și ride
De destinul meu ș'al tău!

Esti aceea ce se vede,
Un chip gingaș de iubit,
Dar nebun cine va crede
Idealul său găsit.

1882, Decembre 11.

Th. C. Penciulescu.

TE 'NȚELEG O! ȚEPEȘ...

Te 'nțeleg O! Țepeș-Vodă,
Țepeș-Vodă mare Domn
Ș'aș voi să te văd astă-zî
Deșteptându-te din somn!

Simt în mine câte-o dată
O mânie ca ș'a ta,
Și de-ar fi ca să'ți iaū locul
Țepeș, eū te-aș imita!

Visurile tale sumbre
Pentru mine nu sūnt noūi...
Țepeș, Tepes, lasă'ți groapa
Să mai vii și printre noi!

Al. A. Macedonski

JE T'AI VUE ..

Traduction de la poésie Roumaine de Mr. *Al. A. Macedonski*: „Te-am văzut.

Je t'ai vue et très bien vue
Et mes yeux t'ont reconnue,
Toi de mon bonheur passé
Souvenir non effacé!

Lui te débitait sa prose,
Son amour a l'eau de rose,
Mais lui, ce n'était pas moi,—
C'était toi sans être toi!

Hélène Falcoyano

A D I O

Fragment după Lord Byron, din Child-Horald

Adio țara mea natală,
De țermul tău m'am depărtat,
Și cântă paserea fatală
Și valul geme ne'ncetat.
Corabia, fugind egzală
Suspine triste și profunde
Iar soarele dispare 'n unde :
Adio țara mea natală !

O altă zi și alt declin
Vederile o să'mi izbească
Și cerul mâine-o să'mi zîmbească,
Dar nu și scumpul meu cămin !
Deșert, castelul meu cel falnic
'E mut de ori-ce cântec drag !
Pe ziduri crește mușchiul jalnic
Și urlă căini mei în prag !

Apropie-te, scutiere,
Și spune-mi tainica'ti durere ..
De valuri oare te 'ngrozești?...
Corabia este ușoară
Ca paserea ce 'n aer zboară !..
De ce în lacrimi te topești?...
Apropie-te scutiere
Și spune-mi tainica'ti durere !

— De valuri nu mă îngrozesc,
Dar am lăsat acas' stăpâne,
Părinții care mă jelesc
Tirindu-și zilele bătrâne !

Străin în lume este greu...
 Mă simt măhnit și amărit...
 Stăpâne, nu mai am de cât
 Pe dumneata și Dumnezeu !

«Când am plecat, bunul meu tată
 Plângând m'a bine-cuvântat,
 Iar maica mea, nemângăiată,
 Cu dor adânc m'a sërutat !»
 — Destule lacrimi, scutiere,...
 Durerea, ved că ți șade bine,
 Dar cât n'aș da pe-a ta durere
 Să pot să plâng și eu ca tine !

Dă-mi mâna 'ncoace, scutiere,
 Voiesc ca mâna să mi-o strângi
 Spunându-mi pentru ce mai plângi...
 Plângi tu de teamă sau durere ?
 — „Cum are teamă ca să'mi fie
 Atunci când sunt cu dumneata ?...
 Eu am o ténără soție
 Și ea mi-a zis : Nu mă uita !

«Pe când plutesc pe-această undă,
 Iubiți copii ! la sin vă ține !
 Ea însă, ce-o să vă răspundă
 Când voi veți întreba de mine ?“...
 — Destule lacrimi și 'ntristare :
 De dorul tău compătinesc.,.
 Dar eu trăesc în nepăsare
 Și 'n urma mea voios privesc !

Amantă sau soție, — toate
 Femeile se potrivesc
 Și dacă inimă au poate
 Destul de bine-o tănuiesc !

Purtând în pieptul meu o stâncă
 Eu n'o mai am spre-a se mai frânge,
 Dar n'am durere mai adâncă
 De cât de-a nu avea ce plânge!

Al. A. Macedonski.

ECSTRASE DIN ZIARE

Citim în curierul Bucureștilor din *Binele Public* de la 26 Noembrie 1882:
 Privesc florile de pe geam, pe care o mână ascunsă le-a brodat și par'că 'mî vor-
 besc în limbajul florilor despre iarnă.

Iată un buchet de pietre tot ca buchetul de flori adevărate.

Florile adevărate se usucă, florile de ghiață se topesc.

Par'că tot aceeași mână le-a adunat, le a legat în panglicuțe și mi le-a pus înaintea ochilor.

Aceste flori îmi amintesc de buchetul poetului Macedonski, buchet ce miroase ca cele
 mai suave flori și care nu se va usca nici o dată.

Căci trimițându'l acelei Marie, poate 'l-a compus din flori neperitoare, luate din gră-
 dina inimii sale, și 'l-a însoțit de sărutări și de lacrimi.

Iată acest buchet:

Era un cer umplut de soare
 Când ți-am adus într'un buchet
 Iubirea mea mistuitoare
 Și-al inimii adânc secret:
 Buchie u-a fost a mea junie,
 Și dacă asta-zi s'a uscat,
 Tu poate nu 'l-ai sărutat
 Maria mea Marie!
 De veci ne-a despărțit destinul...
 O știi și tu, o știu și eu,
 Dar când iubirea e ca vinul
 Să te desbeți e greu, — e greu!
 În orele de reverie,
 De mai îți minte-acei buchet,
 Gândește-te și la poet,
 Maria mea, Marie!

Cerem ertare d-lui Macedonski, că 'ia-m furat acest buchet, ascuns de d-sa, așa de
 bine, prin cartoanele redacției „*Literatorului*”.

Cerem ertare, căci cine știe dacă buchetul tei, poate nu va fi mirosit de nasurile cri-
 ticilor și bârâtorilor și mânjit de mâinile lor.

Vorbirăm de „*Literatorul*” și ar fi păcat să trecem așa repede fără a spune că această
 revistă, atât de drăgălașă, care e mai mult un coș plin cu flori, se află pe toate mesele
 prin saloanele elegante și de prin bordeș.

Citită și recită, de mulțimea iubitoare de literatură, sfâșiata adesea, ea și continuă calea sa frumoasă de a propaga gustul frumosului în toate stratele societății noastre. Și a trebuit o luptă mare, pentru ca la noi în țară o revistă și mai ales o revistă literară să ajungă pâna la anul al IV-lea al egzistenței sale.

Și meritul e cu atât mai mare când ne gândim, câte june talente s'aș dezvoltat la lumina acestei lămpi, câte crisalide au devenit fluturi mari și frumoși, cu aripi poleite.

Revistele literare la noi, au avut mai toate o viață atât de efemeră, în cât au murit unele înainte de a se naște, altele dupe un an, altele dupe doi.

Convorbirile literare, singura revistă care trăește mai mult timp, nu îndeplinește toate condițiunile cerute unei reviste, din cauză că acei câți-va oameni cari s'aș grupat formând o societate, s'aș grupat numai pentru ei singuri.

Nu aș deschis o tribună liberă în care să și arate fiă-care opiniunile și să scrie fiă-care dupe școala care-i convine.

Ei aș creat o revistă și pentru a avea fericire se publici ceva, trebuie să te lepezi de toate ideile tale și să le îmbrățișezi pe ale lor.

Un fel de monopol ne înțeles !...

Dem. Constantinescu-Teleor.

În *Binele Public* din 10 Decembre 1882 citim următoarele asupra poeziilor complete ale lui Carol Scrob.

Suntem spre sfârșitul anului 1882, care se duce și el cu păcatele lui, unde s'aș dus toți frații lui mai mari, în necunoscut.

În ultimele luni ale fiă-cărui an, care și iea ziua bună, de ordinaș cade ploaiă mare de opere, adecă de cărți scrise cu ori ce preț: calendare, unele vechi cărora li s'aș primit numai scoarțele și calendarul lunelor; altele, pline cu producțiunii bolnave, slăbănoage altele imitațiunii neizbutite și pline de traducțiunii fără gust de prin ziarele și calendarele franceze și de prin nesărăturile nemțești.

În de obște, literatura noastră calendaristică este slabă. Până și glumele, până și satira cari își găsesc izvorul lor de scurgere în public, sunt în mare parte nesărate ca și cum, și batjocura ar fi un ce egzotic la noi, ca și cum, n'am fi născuți cu aplicare la ris și la înfierare a tot ce e vițios și străin.

În această ploaie însă, de cărți scrise pentru anul nou, cel mai frumos, cel mai prețios prezent ce literatura acestui an face urmașului său, este, fără îndoială, volumul de poezii complete ale d-lui Carol Scrob, editate de librăria Haimann.

Carol Scrob... Iată un nume ce va trăi, de și omul poartă la brâu semnul morții, sabia.

E un vizionar acest d. Carol Scrob! Un om pe care nu toată lumea îl înțelege.

Ziua și noaptea tresare la un nume. Continuu e tărît de o închipuire. În mijlocul cântecului se oprește ca să asculte de nu cumva il îngână o făptură, care stă în mintea lui — un substantiv abstract!

O vede, îi vorbește din ochi, din buze; sunt alături amândoi. Ea și încovoae alb-le

iei brațe, albe și reci ca zăpada, pe dupe gâtul lui, pe dupe grumajii, pe care stă țintuit un cap care visează și traduce iubirea tuturilor în iubirea lui și iubirea lui în poeziă.

Scrob n'aude sdrângăitul săbiei care se tărăște, uitată, după dânsul; nu vede că'î îmbrăcat în mondir și că în cap poartă chipiū, că are pe umeri epolete... la cazarmă sau acasă, de se oglindește în cristal sau în apă, e urmărit necontentit d'aceia'și întrupare a unei iubiri într'un chip de inger cu inimă de femeie.

Planăm mai sus de lume și, de umblăm prin tină
Cu sufletele suntem în raze și lumină. (1)

Poetul a zis'o Poetul a simțit'o. De vrei să'l înțelegi trebuie să te ridici cu sufletul în regiunea de raze și de lumină în care trăiește dânsul. Să'l judeci ca un poet.

În d. Scrob—in om—e un fond neprețuit de simțire și a fost și o durere ascuțită care a încrețit când-va undele unei iubiri timpurii și care a ramas și se menține în stare de dor.

Volumul său—nu mai puțin de 216 cântece—pare a fi închinat *uneia*, numai.

Dupe naivitatea dulce cu care și-o spune, ai crede că, când-va, au trăit în lume numai *el* și *ea*.

Și totuși, d. Scrob, a trăit cu noi cu toți, și cunoscuți și necunoscuți; a iubit cu noi, a nșelat și a fost înșelat, a rîs și a plâns în cor cu toată pleiada de *nimicuri trecătoare*, de care își ride timpul și pe cari, el, poetul, mai luminat cu mintea și cu inima mai încăpătoare, i-a plâns într'un vers, i-a cântat într'o strofă.

S'a mișcat, s'a plimbat, s'a impresionat în mijlocul aceleia'și ocean de guri ce rid, de ochi ce ard, de capete ce ameteșc, vâpsite cu grund, spoite cu pudră.

A strâns aceia'și mână, a sêrutat aceleași degete de mânășă, s'a aprins, s'a nebulnit dupe același automat strâns în corset, îmbrăcat dupe ultimele modele.

A zis «*te iubesc*» aceleia'și nimic, care nimic n'avea între a treia și-a cincea coastă, din stânga.

Apoi s'a liniștit. S'a strâns după drumurile iubirii fără noroc. S'a închis în casă și, la gura sobei, sdrobind cu fierul tăciunele care nu se mai stinge, ca și iubirea din inima lui, sau descriind arabescuri pe cenușă, i-au picat lacrimi din ochi și mărgăritare de sațiră din condei!

E o sațiră lungă și neobositoare poezia d-lui Scrob. Veninul ce a cules anî întregi dupe buzele unei amante s'îl din gura lumii, l'a îndoit cu lacrimi și l'a dat publicului s'îl bea.

Și publicul l' bea și l' va bea cu nesățiu, fiind-că paharul în care l' dă e de o ornamentațiune ce încântă, și mirosul lichidului e de flori.

1) La aceste versuri din eroare Don-Anton n'a menționat numele D-lui Macedonski care este autorul lor; noi însă îi mulțumim că s'a gândit să le citeze cu cuvinte at't de elogiase

Te-am chemat dar 'ta mea vocea
 Ai fost surdă—n'ai venit!
 Și de-atunci, de dor, de lacrimi,
 Am îmbetrănit!

Ați mă chemi să vii la tine
 Dar îți jur că nu mai pot;
 Nu mă lasă bătrânețea,
 Sunt bătrân... de tot!

... *De tot!* ... Cine-i mai de plâns? *El*, că a iubit-o; s'eu *ea*, că 'l chiamă tocmai acum?

De cine să te întristezi mai mult: de *el* că 'și spune singur pasul său, de *ea* că după ce a strepădat o lume, trece cu rontul și pe la *el*?!
 Prea târziu!

È bătrân de tot... Și nu o poate servi nici cu ce'i mai rămâne unui om, în lipsă de iubire.

*

Și ast-fel, amice Constantinescule, iubitul tău d. Scrob nu p'ote fi destul de zugrăvit dacă i se dă numele comun de „*poetul durerii și al inimii*” — Toți poeții sunt al inimii și al durerii.

Durerea și inima sunt cauza și isvorul poeziei.

Mă mir cum ai uitat bătrăniile acestea.

În d. Scrob e ceva mai mult de cât durere și inimă. È o picătură de geniū, sub chipiū, dar nu pentru chipiū.

Poezia lui are un colorit dulce și expresiv.

Sub condeiul lui durerea se îngână molatic cu batjocura ușoară, cu surisul muscător ce flutură nebunatic la colțul gurei unei femei rafinate sau unui copil sglobiū.

D-nul Scrob este satira iubirii, satiră dulce, ademenitoare, cu care 'ți petreci nopți întregi ca să 'ți rizi de nevoile sufletesci și trupesti; cu care se infierezi, ușor, ușor, în cât se n'o revolți, pe femeia care nu te-a înțeles și să 'ți adu i aminte de versetul:

Si jeunesse savait.. Si vieillesse pouvait.

Am căutat să espic pe d. Scrob, nu s'eu 'l judec. Cu poeziile de p'eu acum, poetul a ar'etat numai de câtă putere poetică e înzestrat de natură.

Așteptăm să 'l vedem încercându-se la scrieri mai lungi, se lase acele drăgăstoase versuri de câte câte-va rânduri și să se ne fermece cu bucăți mai lungi, fie și cu proză, căci proză n'are de loc d-l Scrob. Paginile de la sfârșitul volumului nu sunt proză, sunt versuri—nici șchioape, nici perfecte—versuri fără rimă și fără număr.

D-nu Haimann are recunoștința și-a d-lui Scrob și-a noastră, — adică a publicului cititor — că a strâns într'un volum frumos imprimat, toate *lacrimile*, cum le numește autorul, ce'i ai curs p'eu acum și le a rânduit pe hârtie prin mijlocirea v'eu fului condeului

N'o să faci avere cu aceste lacrimi
 Asta o știu bine, sunt încredințat
 Dar o să 'ți rămâne alt câștig mai sigur:
 È recunoștința că le ai adunat.

Zice autorul către editor, într'un minut de aducere aminte că literatura are curs scăzut în piață la noi. În alte țări publicul plătește datoriile scriitorului către editor.

La noi, poetul se plătește singur în versuri, cu recunoștința.

La începutul volumului, autorului 'i a plăcut să puică o scrisoare-respondere a d-lui V. Alecsandri, după care urmează apoi o prefață de d. G. Sion.

Gustul filonichiă n'are, zice o vorbă veche !

Această procedură o cred greșită. Bătrânii sânt din alte timpuri, tinerii sunt din altele. E o deosebire mare de la unii la alții și ca oameni și ca scriitori.

Tinerii înțeleg pe premergătorii lor; bătrânii însă d'abia 'și pot da seama de mișcarea care se efectuează sub ochii lor și dacă nu i se pot împotrivi, stau nepăsători, în nepuțință de a o ajuta și protege și când vor să se achite, delicat, de vr'o obligațiune scriitorilor ea cea publicată în capul volumului d-lui Scrob.

Părerea mea e că tinerii să respecte pe bătrâni, dar când e vorba de luptă să nu le ceară ajutor. Cu aceasta mai mult îi satirizează, și ei, atunci, sunt în dreptul lor, să răspundă cu câte o prefață ca cea semnată de d. Sion.

Dacă autorul ar fi vrut cu orî ce preț să aibă o prefață, împrumută mai bine *palavrele* apărute în foiletonul „României Libere“ de acum câte-va luni asupra poeziei domniei-sale și semnate de un prieten al său de luptă d. Duiliu Zamfirescu.

Don Anton.

Citim în „Foaia României“ din București următoarea poezie publicată și în *Aurora* din Târgoviște.

POETULUI AL. A. MACEDONSKI

Ai văzut această lume, astă tragi-comedie,
Unde totul se agită cu un zgomot infernal,
Unde's plânsete și risuri... și c'o nouă melodie
Ne-ai cântat pe a ta liră tot ce este mai real.

Ne-ai cântat realitatea cu accente plângătoare
Și din ochi tu ne-ai zmulș lacrimi, ascultând cântarea ta,
Pentru cel ce n'are pâine și cerșește în plânsoare
Pe la ușile străine să'și aline foamea sa.

Pentru cel ce fără vină a sa viață 'și-o sfirșește
În egziluri... — O poete, ai scos plâns Dumnezeiesc,
Și-ai cântat s'alini un suflet, unde chinul locuiește
Unde suferinți se'ncuibă și durerile trăesc !

Ai lovit în tiranie, ai luptat cu nedreptatea,
 Pe-asupriți chiemi împrejuru'ți, chiemi pe dreptți a te-asculta
 Și din coardele'ți într'una se eczală libertatea
 Și iubirea ți-este scopul, pacea este ținta ta!

București 1882.

Aureliu.

POESII COMPLECLE DE CAROL SCROB

Soldat și poet!. Țnsă soldatul Scrob își aduce aminte că cuceririle literare ale Romei au supraviețuit imperiului.

Țimpul a distrus multe din monumentele ce mărturiseau victoriile militare; victoriile inteligenței trăesc și vor trăi etern în omenire.

Unde sunt imperiile fondate de cuceritor, începând de la Alecsandru până la Napoleon?

Eliada trăește, *Eneida*, *Erusalimul liberat*, *Paradisul pierdut*, tragediile lui *Euripide*, *Corneille*, *Racine*, *Schakespeare*, *Schler*, toate acestea trăiesc și intacte.

Cuceritorii cari au străbătut secolii au fost meteori teribili, ce au încălzit momentan pământul fără a 'l face să fecondeze; poeții, filosofi, artiști, prin creațiunile lor geniale au transmis generațiunilor și secolilor ce au succedat lumina și progresul. Laurii acestora, câștigați prin luptele nobile ale inteligenței, au facut să curgă lacrimi de induioșare. Laurii cuceritorilor, au făcut să curgă lacrimi de sânge.

Dacă soldatul Scrob mai nainte de a fi făcut versurile sale, ar fi citit pe poetul Scrob, nu s'ar mai fi făcut soldat și negreșit ar fi produs versuri și mai *variate*.

Poeții sunt compatrioții aurorei. În regiunile prin cari sunt purtați de imaginațiune, praful de pușcă nu ajunge, glonțul nu străbate văzduhul; poetul planează prea sus, el este invizibil profanilor și militarilor, ce port pe umăr instrumentele de distrugere.

Poezia înalță sufletul mai pre sus de vanitatea cuceririlor omenești. Da! poezia este cea mai sublimă și armonioasă ecpresiune a cugetării omenești! Poezia este acel izvor misterios ce încântă urechia și transmite inimii avinturile imaginațiunii. Poezia este cultura nobilă a inteligențelor înalte.

Înnălțarea treptată a spiritului uman, a inspirat pretutindeni opere poetice, ale căror frumuseți neperitoare, răspindesc o strălucire fericită asupra țerilor sau locurilor ce le au văzut născând, și astfel, lucrările poeților, formează inelele acestei mari înfrățiri literare ce va aduce într-o zi negreșit pe oameni la o unire frățească.

Ah! câte suvenirii scumpe, câte tradițiuni, câte depozite sacre ale credințelor străbune, câte tezaure ale culturii, nu au fost transmise omenirii de către poeți prin limbajul lor armonios și sublim.

Toate popoarele au numit poezia, limba Zeilor; dogmele religioase chiar, prin psalmii poetului-rege David, au fost transmise generațiunilor și secolilor ce s'au succedat.

Acordurile primitive ale ideilor traduse prin intonare, numai muzic și poezia a știut să și le concorde cu avin urile inimii și să le multiplice perfecționându-le prin gust și inspirațiune.

Scrob este un poet, un neofit înamorat de comorile spiritului; imaginațiunea sa tinde către a crea, dar l'ra muzei sale e hrănită numai din nspirațiunii erotice; Scrob își pare o divinitate din nou intrată în olimpul cugetării, un locu't r nou al lumii intelctuale și curând va fi unul dintre reprezentanții grei de înlăturat al adevăratului talent.

Imaginile sale sunt simple, delica e, rima de și nu este prea bogată, însă e sonoră și egzactă, formele nu tot daua cur te, dar simplicitatea lor, este nobilă, dulce și suavă. Pitorescul nu constă în termenii de care se se vă, ci în acea suavitate ce atinge gravând accentele inimii sale poetice în inima cititorului.

Dintre multe a tele ale lui Scrob, iată una ce este un diamant rar :

Aș voi din plept s'emi scot
 Inima cu dor cu tot
 Și s'o pun în pî ptul t'eu
 Ca să simți precum simt eu.

Ș'aș voi să rămân mut
 Vocea mea s'ei împrumut,
 Ca să mi spuți și tu cu ea
 Ceia ce s'ascult ași vrea.

Și atunci, nesimțitor,
 Să resping al t'eu amor,
 Și să fac precum faci tu:
 Tu să plangi, eu să zic : *Nu !*

Daca stilul este omul ; inima este tronul inteligenții. Scrob în fle-care din versurile sale, ne arată inimă poetică, talent adevărat, natural, grațios.

Uni-sonul însă, modulată cu orî câtă grațiozitate, nu poate cu toate aceste, să formeze armonia. O singură picătură de rouă pe o singură și aceiași nuanță de floare ne farmecă și ne captivează. Scrob, grațios, simplu și dulce în poeziile sale, nu este numai o speranță viitoare ci o afirmare a unei reușite sigure.

Versurile sale sunt suspinurile sufletului său, sunt flori—nu multicolore—dar cari promit fructe suave și delicate a căror recoltă este apropiată. Poezia a luat spontaneu naștere în inima lui Scrob.

A face versuri corecte și numai dupe cum a învățat cine-va este puțin, spiritele inferioare și indoctrinate cari nu cugetă, numai acelea fac versuri frumoase și îngrijite, dar ei nu zic de cât aceia ce au zis și alții săi aceia ce au învățat. O inspirațiune adevărat poetică chiar dacă nu este frumoasă și după regulă, strălucește însă, prin simplitate și adevărate accente ale inimii poetului. Sunt versuri în Scrob, cari curg ca o apă lină, căreia îi trebuie prea puțin pentru a se apropia de perfecțiunea cristalului.

Eū il voiū numi privighetoarea dumberăvilor iubirei adānci.

Lucrează, lucrează āncē, lucrează mult, acesta este consiliul meū de admirator al talentului tēu și 'ți urez un viitor țesut cu perle și impletit cu roze.

Maī iatā una dintre aceste admirabile ghirlante!

Pe geamul meū cel aburit
Am scris un nume sfānt,
Dar soarele a rēsārit
Ș'a șters acel cuvēnt!

Și în zāpadā am sāpat
O frazā suspinānd,
Dar a maī nins și s'a 'ngropat
Cuvīnte pe rēnd.

Atunci, în inimā am scris
Acelaș nume sfānt,
Aci va fi de veci închis,
Inchis ca 'ntr'un mormēnt!

Dacă poezia n'ar fi egzistat, Scrob ar fi ghicit'o, căci inima sa este poetică, gindirea sa inspirată.

Dar un talent orī cât de rar, excepțional chiar, să nu uite că studiul și rebdarea este complementul neapărat al producțiunilor inteligenței celei maī fecunde.

În cariera dificilă a literilor și în care va avea negreșit un mare succes, trebuie să înspire un mare interes amicilor litteraturei Romāne; toți simțim o nespusă fericire de a saluta aparițiunea unui nou talent poetic în Scrob, și maī ales într'o epocă în care toată lumea e absorbită de politica zilei și cu atit maī mult într'o epocă, în care mulți poeți maturi, produc versuri nu tinere dar copilărești.

Dacă ași fi făcut o critică analitică a poeziilor lui Scrob, ași fi ales părți și bucăți întregi foarte frumoase, și în avīntul admirațiunii mele, punēnd în evidență și maī mult calitățile poetului, rēu voitorii ar maī repeta că *Literatorul* e o societate de admirație mutuală. O critică maī severă este de mare folos unui talent. Béranger zicea unui poet tēner: „*Que d'eloges on regrette dans l'āge mūr d'avoir souvent prodigués au hasard.* M'am ferit de elogiū scumpul meu amic, poate și din condescendență către reputațiunile emise; sunt talente ce nasc, cărora le acordām elogiū pe cari le numim *īncuragiare*.

Mergi, mergi fericit poet, lucrează în delirul tēu amoros, fă ēnsē sē resune toate coardele lirei tale, mergi cât lumea ideală, ce se deschide înainte-ți, talentul și imaginațiunea ta te va duce departe, căci în limbagiul tēu dulce și gratios se oglindește o inimă de poet. Unește dar impreună pe soldat și pe poet!.. Unul cu spada, altul cu inima, a mēndoi vor apăra țara.

Ștefan Velescu.

LA DOAMNA A. G...

Când doi nori se sparg în luptă, iese trăznetu 'n țiznire
 Astfel inima-mi și capul la vedere'ți s'au ciocnit
 Și din repede ciocn're, fulgerul ce a țușnit,
 Fuse crancena iub're.

Și ori când și 'nori ce parte dacă eu te intelnesc
 Sunt în creierii o furtună; — Inima-mi se revoltează,
 Vrând ca s'și destăinuască dorul ce o consumează,
 Dar cuvinte nu găsesc.

Te revéd . . . Inima'ntreagă în privire mi s'a stréns :
 Schinteiândă vrea să'și spuie focul ce o turmentează. . .
 Dar pe loc ca norii de ploaie dēnsa se evaporază
 În al lacrémilor plāns.

Mircea Dimitriadl.

CURIERUL BUCUREȘTILOR.

Găsim în Binele Public de la 18 Decembre, următoarele :

Păpuși ! Păpuși !...

Acesta este strigătul ce ese din toate gurile — pe strade, prin saloane, prin magazinuri.

Căci suntem în luna când păpușele și alte ființe ca ele, — ce le găsim trăind în povești și în bazme, — se cobor pe aripele lor ușoare și vin în lume.

Și par' că în această lună înviază atâtea cântece, atâtea basme, atâtea colinde; și face să treacă pe dinaintea ochilor noștri toți eroii legendari cu forme năsdrăvane.

Și vedem atâtea păpuși, atâtea harlechini, atâtea brezăi, atâtea figuri ce au rămas în lume de când oamenii erau toți copii.

Aceste păpuși cu ochii lor mari, privesc lacomi la copii și la oameni, par că nu 'i ar fi văzut de mult.

Și brezaia de la țară scuturând capul său plin de făină și împodobit de clopoței, pare că vorbește către lumea ce pare adunată pentru a asculta.....

Ce sunt aceste păpuși ?

Sunt niște ființe neînsuflețite, tovarășe ale inocenței copilărești, tovarășe tot d'auna sincere.

Și care par că vorbesc copiilor multe foarte multe și povestesc istorii din lumea păpușilor.

Cu ochii lor negrii sau albaștri ca miozotul, cari se pot șterge cu degetul; cu mâini și cu picioare și luând secul după hainele ce voești a'î da.

Care mișcă mâinile și picioarele în toate părțile ca păiajeni.

A trebuit pentru lumea copilărească, o altă lume înăi inferioară: lumea păpușilor.

În această lume e atata narvitate în cât Polișinelii se supără când nu le vorbești și dacă nu'î poștești pe scaun.

Si câtă veselie pe copiii cari se găsec în mijlocul acestor prietini neînsuflețiți, câtă convorbire, câtă gălagie !....

Par'că numai isprăvesc vorba nici o dată, spuindu-le mereu cuvinte ce sunt siguri că le înțeleg....

Și vorbesc mult, întocmai cum vorbești cu un prietin intim, pe care nu l'ai văduț de mult, căci e o apropiere mare între copil și păpușe.

Iată ce cuvinte pune Eduard Pailleron, în gura a două copilițe, având amândouă câte o păpușe în brațe :

— „Voyons ? Oh ! la chérie !... C'est une demoiselle ?

— Non madame. — Un garçon ? — Non madame il n'est rien,

Puisqu'il n'a pas encore d'habits, vous voyez bien,

Ce n'est pas un garçon, ce n'est pas une fille,

C'est mon petit, voilà ! Je défends qu'on l'habille...

Les garçons voyez vous, madame, c'est brutal,

Puis c'est toujours cocher quand on joue au cheval ;

Les filles, ça vous a des histoires afreuses.

On les marie et puis elles sont malheureuses,

Et moi, je veux qu'il soit heureux, pauvre mignon !

Și în jocul copiilor se amestecă câte o barbă albă de bătrân care privește ca un om de zăpadă la jocul copiilor.

Și bătrân cum e, cu părul și cu barba albă, pare că întinerește și sufletul se îmbracă pentru un moment în haina copilăriei.

Copil il întreabă de ce 'ți-e moșule barba albă ?

El răspunde în gândul său dând din cap :

— M'a nins zăpada a 80 de ierni și 'mă-a rămas capul și barba albă, cum rămân albe vârfurile munților peste care aș nins atâtea ierni.

E o mișcare nervoasă care ține fără întrerupere aceste zile, toți cum-pără păpuși, jucării, cărți, cu marginile și cu scoarțele poleite.

Cărți de povești și poezii.

De poezii, în anul acesta destule : ale lui *Macedonski*, ale lui *Carol Scrob*. Și un volum pus sub presă de d. D. N. Safir.

Autorul acestui din urmă volum a anunțat un concert pentru a'și pu-tea tipări poeziile.

Am fost în ziua ficsată la Ateneu, ca să ved cum a răspuns caritatea publică la apelul făcut de literatură.

În sală se aflau patru spectatori, așteptând pe alți spectatori cari nu mai șoseau.

Așteptând pe artiști care nu se mai zăriau.

Am așteptat și eu cu ei, și în loc de public și de artiști care promisera că vor juca, am văzut intrând pe ușe indeferența și mizeria, amândouă ținându-se de mână, ca două rime de la două versuri.

Figura miseriei galbenă neagră cu nuanțe verzii pe la încrețituri, pare a fi o figură de bronz neagră, și înfloritoare.

'Mi am adus atunci aminte de un vers al lui *Macedonski* din poesia „Un beneficiu” :

« *La casă se strânsese vre o patru zeci de lei :* »

Și când ajunge în uă ast-fel de stare, cum să nu cază tristul *Icar*, cu vise, cu amor, cu poezie ? ! După cum a zis *Depărățianu*..

Și cum să nu vază poetul, în fie care om ; un reptil pe care dacă l'ai hrăni numai cu miere tot îți va da numai venin mușcându-te.

În capitală sufletele trăiesc în o atmosferă de acid carbonic care le face apatice și reci ; în districte e mai multă viață, mai mult oxigen care face ca inimile să bată mai tare și gândirea să se înalțe mai sus.

Să vă vorbesc de o zină.

O zină care pe lângă frumusețe și talente are o inimă atât de generoasă.

D-ra *Calliopi Zographos*, dă concerte și serate literare pentru susținerea revistei „*Literatorul*”

Și lasă a cădea din gingașele ei degete: melodii, flori și aur!...

Aur pentru literatura română!...

Literatura română această carte mare în care se înscriu atâtea nume, fie alese fie nealese și din care cele mai multe sunt șterse de curentul de chlor ce viitorul va sufla peste ele.

Așa sunt sigur că au cugetat mai bine mulți cari au citit pe Romeo și Julieta tradus de d-l Dim. Ion Ghica.

Și cei care au citit aceeași operă tradusă de d-l Al. A. Macedonski
Diferența între ele este ca de la cer până la pământ.

D-l D. Ghica a voit să ne dea testul întreg al piesei, traducând-o vorbă cu vorbă; dar dorința de a face versuri, și încă versuri albe, l'a făcut să introducă cuvinte de tot neamu și frase de toate felurile, întortochiate și sucite, sacrificând adesea ideile.

Și apoi ce limbă?

A uitat că viitorul va privi la hainele cu care noi ne îmbrăcăm ideile noastre și va rîde cu hohote de noi.

După cum noi rîdem de unele fotografii vechi în care costumele sunt cât se poate de fistichii

Intru'un viitor *curier* voi pune fața în față scene din traducere a d-lui Ghica și din a d-lui Macedonski și se va vedea că fie-care parte a d-lui Macedonski pare fi un sonet făcut aparte, iar piesa în total gălăcia ce face o privighetoare ascunsă într'un crâng înverzit.

Privighetorile gonite de frigul iernei își iaă adio de la noi și ne arată în sborul lor pe poeți și pe prima done.

Cine n'a zis că d-șoara Gabbi în Aida, era uă privighetoare care cântă ascunsă în frunzile unui palmier.

Cum maștrii au furat armonii din gura privighetorilor și le au așternut pe hârtie, ca să le împrumute altor privighetori?

Și mă gândiam că dacă atunci, în acel moment, vre uă sërmană privighetoare ascunsă în vre un colț al tavanului de la teatru — ar auzi pe uă soră a sa pe scenă — ce ar face?

Dé sigur că 'i ar răspunde!...

Atunci natura ar fi pe deplin copiată, căci naturalul seamănă cu natura când maestrul este un mic Dumnezeu.

Așa un pictor ajunsese culmea actuală a artei sale, dar, era desiluzionat

el voia să vădă natura într'un mod egzact copiată pe pânzele sale și vèzènd cât ę de difìcil aceasta, 'și a închìpuit un lucru foarte ciudat.

Acela de a copia nimicul....

Ei bine, știți ce a făcut ?

Un capo d'operă.

L'a făcut dintr'o clipire de ochi!...

Si toți vedem în peretele său înconjurat de o ramă groasă și poleită, — o pânză albă, ne avènd pe ea nici cel mai mic punt.

Era ceva reușit și ajuns la culmea perfecției, dar n'avea nimic pe acea pânză, cum n'are zăpada cea albă nimic pe ea, cum n'are hârtia nescrisă nimic pe ea, cum n'aũ scrierile unor poeți nimic în ele.

Vorbiiũ de poeți și tocmai zilele aceștea 'mi căzură în mână patru versuri ale unui tènèr poet, ale locot. *I. N. Iancovescu*, patru rënduri, dar destul, iată-le:

D'un groaznic foc de s'ar încinge

Pămènt și cer și stele,

Eũ aș fi 'n stare a le stinge

Cu lacrimile mele!...

Cată simțire, și câte lacrimi ca să poți stinge pămèntul, cerul și stelele cand ar lua foc.

Le va stinge lacrimile poetului, dar nu va putea să stingă un lucru mic de tot.

Care ?

Focul inimei sale.

Dem. Constantinescu-Teleor.

ERI

Erì cerul era innorat,
Dar tu spre nori când te-ai uitat
In ochii tãi s'au adunat
Și cerul s'a înseninat.

Erì inima 'mi era voioasă,
Dar c'o privire furioasă
Din ziaa mea neturburată
Făcuși o noapte 'ntunecată,

Se vede c'ăi voit să strâng
 Din ochi-ți norii blestemați,
 Să am în ochii mei secați
 Destule lacrimi ca să plâng'

18 Noembre 1882.

Th. M. Stoenescu.

RACUL ȘI ARMASARUL.

F a b u l ă.

Un rac eșind din baltă, spre soare se trăgea
 D'andoaselea prin țarbă.— Un armăsar fugea
 Pe lângă el.—Și racul vĂzĂndul, cu haz mare
 Nevestei sale 'i zice: Ce-va demn de mirare
 Nevastă, eși din baltă și vezi. . . zĂi te crucește.
 O lighioană care d'andoaselea pĂșește.

Așa neștiuĂtorii trecutului de jale
 Ca racul ne tot strigă, cĂ dĂm 'napoi din cale.

1882 Noembrie 19.

Mirocea Dimitriadi.

PE GHIĂȚA.

O vĂd și-acum pe ghiĂțĂ cu micelĂi patine,
 ZburĂnd cu-acelĂși farmec pe recele cristal,
 Cum zboarĂ rĂndunica pe luciul apĂi line,
 CĂm barca legendarĂ alunecĂ pe val!..
 PĂrea cĂ este-amorul cu 'nfiorĂri sublime,
 PĂrea cĂ-i o nĂlucĂ sub cerul neguros.
 Obraji 'i se 'nroșirĂ de-a vĂntului asprime,
 Dar chipu-i devenise mai fraged, mai frumĂs.

Ași fi voit atuncea s'o vĂd cĂ șovĂește,
 S'alerg Ăn ajutoru-i 'nainte d'a cĂdea
 Și dand de-alunecușul, ce pasul ei rĂpește,
 SĂ cad și eĂ pe ghiĂțĂ alĂturea cu ea!

Giurgiu 1882.

Nieu N. Manicătidi.

ROMEO ȘI JULIETA.

DOUĂ TRADUCERI.

D. Macedonski a publicat în coloanele «*Literatorului*,» anul trecut, traducerea sa ce-a fost primită în unanimitate de Comitetul Teatral pe lângă o traducere identică a d-lui Dim. Ion Ghica. Astăzi d. Ghica publicându-și traducerea, punem față în față scene din amândouă.

Traducerea d-lui Macedonski

TABLOUL AL TREILEA

Camera Julietei.

SCENA VIII,

*Romeo, Julieta, la urmă, Doica
Julieta, (rězēmându-se de fereastră)*

Și deci, — vrăi a te duce?... Dar ziua e departe!..
Ascultă ce accente privighetoarea 'mparte!
O! Nu e ciocărlia de care îmi vorbești.
Ci e privighetoarea ce 'n frunze auziși!
Ea cântă toată noaptea și bea din flori răcoarea,
O! crede-mă Romeo, era privighetoarea.

Romeo.

Nu; Scumpă Julieto, te 'nșeli. . am auzit
Prea bine. acel cântec în noapte prelungit!
Privighietoarea tace în frunze-aromitoare:
E glas de ciocărlie a zili-anunțătoare.
În neguri se retrage al nopței taînic duh!..
E glas de ciocărlie pierdută în vędzduh!..
Priveste-acele raze pe cer înprăștiate!..
În ele, Orientul cu dome înstelate
Se mbracă cu încetul, și norii cei subțiri
În coase 'n viorele și 'n roșii trandafir!
Priveste-acele raze!.. Sunt razele-aurorii
Tiznind din adâncime să poleiasca norii!
Priveste!.. Ale nopții făclii se sting și pier
În pulberea de aur întinsă peste cer,
Și zorile rızende din pulberea de astre,
Coboară să se joace pe dealurile-albastre!..
La drum m'asteaptă jale, ș'acea, este-amor..
Să plec, eü trebuiește, sau să rămăiü să mor!

Traducerea d-lui Ghica.

O alcovă în apartamentul Julietei

(Intră Romeo și Julieta)

Julieta

Ce, vrei să pleci? Dar zorii sunt încă prea de
parte.

A fost privigătoare, nu ciocărlie, aceia
Ce desceptă acuma urechna'ți îngrijată:
În fie care noapte ea colo 'n frunză cântă,
O crede-mă, iubite, a fost privigătoare.

Romeo

Nu, nu, e ciocărlie de zi prevestitoare,
Nu e privigătoare. Și vezi, acolo, dragă
Fășii mai luminoase înaitând cu pismă
Și străbatând prin ceața. Încep, vezi, a se stinge
Luciferii de noapte, și zioa 'n nerabdare
S'inalță în picioare ca sa privească 'ncóce
Din doșul muchiei negre al munților d'acolo.
Orî plec și scap de moarte orî stau și morî aicea,

Julietta.

Dar nu!... până la ziuă mai este - o lungă or ,
  'acea lumină este vre-o nouă meteor 
 Ce trece arzătoare, prin spaţiu c z nd.
 Să 'ţi lumineze calea, spre Mantova plec nd!
 R m i încă o clipă,  i spune-mi încă mie
 Amorul t u!

Romeo.

Ei bine, pe voia ta să fie!..
 Surprinz -mă aicea, fiind-că tu mi-o ceri
  i moartea nu'mi va face nici teamă, nici dureri.
 Voi  zice dar cu tine c'acea lumină vie
 Nu naşte dintr'a zilei zimbire argintie...
 Voiu zice cum-că ziuu, voind   zăbovi,
 Accentul care merge de cer a se lovi,
 Nu 'l scoate cioc rlia seme t  'n tot d'auna...
 Era privilegioarea și 'n cer s'ascunde luna!

Julietta. (privind afară)

E ziuă! .. Ziuă!.. Pleacă! - Dar pleacă!..  i ce stai?
 E vocea cioc rliei ce 'ţi ţipă! „Vreme n'ai!”
  i cum de au zis unii, că este a ei voce
 Plăcută, pe c nd este stridentă  i feroce,
 Căci ea, ne desp rteşte rizend de ori-ce rugi?..
 R meo, dar din braţe-mi răpeşte-te  i fugi!
 Scaparea ta e 'n fuga.. Alatur , aud  oapte!..
 Afară creşte ziuu...

Romeo.

 i'n noi se face noapte!

Doica (intr nd)

De grabă...

Julietta.

Ce e Doică?...

Doica.

Zoreşte'l N' ştepta,
 Căci are ca să vie aicea muma ta!

Julietta (deschiz nd fereastra)

Atunci fereastră crudă, deschide-te  i lasă
 Torent sa intre zioa  i viaţa mea să iasă!

Romeo.

O s rutare încă  i plec!

Julietta

Ce vezi nu este zioa,  tiu bine că nu este,
 E meteor ce vine trimis de m ndrul s re
 Să 'ţi  sa inainte  i să'ţi arate drumul
 Spre Mantua astă nópte. Mai stai dar fără temă.

Romeo.

Ei pot să mă surprindă, ei pot să mă ucidă,
  i moartea pentru mine va fi chiar o plăcere
 D' ş  ti că d nsa este de tine ordonată.
 Voi  zice că lumina aceia nu e ziuă
 Ci numai reflectare a razelor de luna
 Ca nu e cioc rlie aceia care umple
 Cu notă ei tot cerul perdut in f n lţime.
 Ah, voiu să sta  aicea, să plec   siluire!
 Da, poţi veni, o moarte! Julieta  i dă voce...
 Să stăm de vorbă dragă--nu este in  zio !

Julietta

Ba este,  ste, pleacă!.. Fugi, fugi, o fugi mai
 iute!

Da, este cioc rlie aceia care ţipă
 Cu voce discordat  și note ascuţite,
 Spun unii că ea c nt  cu dulce armonie,
 Dar nu e armonie un cântec ce desparte!..
 P'acea cred mai bine că spun că cioc rlia
 Des ochii ei   schimbă cu br asca necurată,
  i cred că de la d nsa  i imprumut  glasul
 Când ea te smulge ast-fel din braţele acestea
 Sper ndu-te d'acea cu deşteptarea zilei.
 O pleacă, vezi, lumina din ce in ce tot creşte

Romeo,

Ca noaptea ce se face in inimile noastre
 (Intră doica)

Doica.

Doamnă!

Julietta.

Ce este doică?

Doica.

Deşteaptă-te că vine jos mama ta la tine!
 S'a luminat de zio , imbrac te dar iutel
 (Ee)

Julietta. (Deschiz nd fereastra)

Admite dar, fereastră, lumina ca să intre
  i lasă tot o dată ca viaţa mea să iasă.

Romeo.

Mai dă'mi o s rutare  'apoi te las, adio!
 (Romeo se coboară)

Julietta

Amorul meu,
Gândește-te la mine, gândește-te mereu;
Și nu uita de știre să'mi dai, căci fie-care
Secundă, o să 'mă pară ca secolul de mare!

Romeo

Fii sigură . . . Pe tine în inimă te port,
Și tu'mi vei ști de soartă afar' de nașii fi mort
Și îngropat . . .

Julietta

Atuncea la revedere, — pleacă! . . . —
Crezi tu că vreme multă la mijloc o să treacă? . . .

Romeo

Nu! — Cred că revederea va fi peste curând
Și sper că o să vie o zi frumoasă, când
Durerile de astăzi vor fi de noi uitate
Și vom vorbi de ple cu frunți inseninate!

Julietta

Și am cu toate-aceste o presimțire rea . . .
Romeo, tu ești palid!

Romeo

Și tu inbîta mea! . . .
Durerea despartirii ce soarbă-al nostru sânge
Răpindu-ne puterea, pe obraz ni se răsfrânge . . .
Acum, — o sêrutare, și cea din urmă!

Julietta

Cat
De tristă ți-este vorba și semnul de urît!
Nu zice cea de urmă, precum ai zis, și mie,
Nu'mi cere numai una, Romeo, ci o mie! . . .
(zâmbgându-se din brațele lui)
Adio!

Romeo. (Din pragul ușei).

Julieto!

Julietta

Să duce!
(După ce a plecat)
Și de sus,
Ceva pare că'mi spune că el de veți s'a dus!

Julietta

Așa pleci tu iubite? Bărbate! o stăpâne!
Dă'mi știre despre tine din zi în zi al orei,
Căci fie-care oră conține zile multe! . . .
O, socotind într'astfel mulți ani, mulți ani vor
trece
Pân' ce să mai vîd încă pe scumpul meu Romeo.

Romeo.

Adio! N'a să'mi scape ocazia cea mai mică
Ca să'ți transmit iubită o dulce îmbrățișare.

Julietta

Crezi tu că vre o dată ne vom vedea noi iarăși

Romeo.

O da, și suvenirul acestor suferințe
Va fi subiectul dulce al convorbirei noastre!

Julietta

O Doamne! am un suflet prevestitor de rele!
Uitându-mă la tine cand te coborî acuma
Îmi pari un mort ce merge în fundul gropii sale
Ori ochii mă înșeală ori ești grozav de palid!

Romeo

Și te asigur dragă îmi pari și tu tot astfel,
Durerea, ce usucă, a supt al nostru sânge!
Adio!

(Ese)

Julietta

O fortună! Te știu, ești inconstantă.
Cu mult mai mult atuncea vei fi tu schimbătoare,
Cred, fața cu acela ce e așa statornic!
Da, știu că nu'l vei ține mult timp în depărtare!
Că mi 'l vei readuce . . .

Iată alte ecstracte :

Traducerea d-lui Macedonski.

Laurențiu

O! Rea și fără margini e rătăcirea ta
Copilul meu, când lumea, voește-a 'ți ajuta!
La moarte, legea noastră te osânda, știi bine,
Și principele 'ntinse iertarea peste tine,
Schimbând grozava vorbă de moarte, în eczil
Și 'n loc de mulțumire blestemî.—Ești un copil

Romeo.

Dar nu este-o iertare ci este-o barbarie
Acea sentință care, îmi lasă viața mie!
De ceruri, îmi vei spune... dar știi că ai să zici.
Aici mi-e Julieta și cerul meu aici!
Și ce?... Tu vii a 'mi spune, nemilostiv părinte,
Că va putea s'o vadă de astăzi înainte
Oricine, ori și unde, ori-când și ori și cât,
Afară de Romeo, și viu și omorît!
Și ce?... Până chiar musca de toți disprețuită,
Va fi de cât Romeo cu mult mai fericită!
Pe fața ei rozalbă, ea singură de-acum
Să va 'nbăta în voie de-al buzelor parfum!
Și eu?... Voi fi departe.. Departe?...—Spune-mi
oare

De nu este eczilu o vorbă-omoritoare?
Și n'ăi oare la tine acuma vr'un pumnal,
Sau vr'un venin, să curmă destinul meu fatal?
Și nu puteai tu oare, ființa ne 'ndurată,
Să stingi cu altă vorbă o viață blestemată?...
Tu vii să 'mi spui: „Eczilul!“ și mă lovești, și cad
Subt vorba ce se urlă de toți damnați n Iad!
Dar cum ai avut oare puterea,—tu ce 'n lume
Te zici al meu prieten,—să vii subt acest nume,
În inimă, c'o vorbă să mă străpungi astfel?

Laurențiu

Te jur, te jur Romeo, ascultă mă nițel.

Romeo.

O! Nu; tu ai de sigur să 'mi pomenești eczilu
Din nou!

Laurențiu

Dar ți sunt tată, și tu, îmi ești copilul
Căci toți nenorociții îmi sunt copii, și sunt
La toți de o potrivă un părintesc cuvânt!

Traducerea d-lui Ghika.

Fratele Laurentie.

Iți faci păcat ingrater cu astfel de cuvinte
Nu știi că legea noastră te osînda la moarte
De n'ar fi commutat'o un Prinț ee te iubești.
Și care drept scăpare acum te egzilează?
Aicea este milă și tu n'o poți pricepe!

Romeo.

E chin, nu este-milă?... Da, unde e Julieta.
Acolo e și cerul! Ța căne, o pisică,
Un șoarece are voia acilea să rămăe
În raiu de fericire, s'o vadă, s'o admire!
Romeo n'are voe! Ba încă musca proastă
Se bucură de drepturi la care nici Romeo
Nu poate să aspire; ea poate să rămăe,
S'atingă a Julietei frumoasă mânășită,
Ba poate și chiar-miere să'i fure de pe buze,
Acele buze a căror vestala modestie
Le face să roșească privind uă sărutare.
În sine ca o crimă! Da musca e fericie.
E liberă, rămăe, și eu plec în egziliu!
Poți zice tu acuma—„Egziliul nu e moarte?“
Romeo nu e liber, e egzilat da'icea!
N'aveai venin tu gata sa'u multe ascuțită,
N'aveai vr'un mijloc altul mai repede de moarte
Ori cât de jos să fie de cât acest egziliu?
Părinte, aceasta vorbă e vorba ce resună
Prin bolte infernale cu urlate și sgomot!
Și cum avuși cruzimea, duhovnic tu și preot,
Tu care ești păcate, tu care 'mi ești amicul,
Sa mă torturi într'astfel cu vorba de egziliu?

Fratele Laurentie.

Orbitule, ascultă la cea ce iți voi spune,

Roméo.

O iarăși îmi vei spune cuvântul de egziliu!

Fratele Laurentie.

Voesc să'ți dau tărie în contra acestei vorbe
Philosophia care e balsam ce alină
Durerea unui suflet persecutat de soartă

Voi dar, să 'ți dai putere să lupți cu a ta sortă
Făcând filosofia să 'ți fie 'n veci consoartă!..
Ascultă, prin urmare, de graiul sfânt al său.
Și ea, în tot d'auna, va fi balsamul tău!

Romeo.

A! Nu 'mi vorbi zadarnic de-a ta filosofie!..
O altă Julietă putea-va să 'mi dea mie?..
Sau, fi-va ea în stare, de-așii vrea ca s'o invoc,
Orașul ce-o conține să 'i mute de pe loc?..
Inca, putea-va oare, sentința ce m'apasă
S'o schimbe?

Laurențiu

Dar...

Romeo.

Atuncea, de ea nimic nu 'mi pasă!..

Laurențiu

Ei! da! Acum ved bine că ori-ce-amorezați
Sunt surzi pe lângă faptul că sunt la ochi legați!

Romeo.

O știu; Înțelepciunea e mult mai guralivă
Ca Dragostea, — dar densă, e oarbă de-opotrivă!

Laurențiu

Vream însă...

Romeo.

Nu! Ajunge!.. Tu poți să mă desminți,
Dar nu 'mi vorbi zadarnic de-un lucru ce nu simți!
De ai fi ca mine tînăr, și de ai iubi în fine
O nouă Julietă ai ști ce este 'n mine!..
În corpul tău, de ar curge același sânge cald,
Ș'ai fi omoritorul vre unui nou Tibald,
Atuncea, — însă numai atunci — mi-ai putea spune
Că tu despici cu mințea cumplitele furtune
Ce 'n pieptu-mi se rîdică, — ș'atuncea 'n adevăr
Că tu, tot ca și mine, ți-ai rupe 'ntregul păr,
Și ncins de disperare, cu plâns stropind pământul
Cu corpul tău într'ensul, ți-ai măsura mormântul,
Ca mine-acum

(El se aruncă jos pe scânduri; în acel moment se aude
bătându-s în ușa)

Romeo.

Și dorul din egziliu?... Nu voi filosofie!
Afara numai dacă filosofii poate
Să facă uă Julietă, să mute uă cetate,
Să schimbe uă sentință, cu densa n'am ce face!

Fratele Laurientie.

O ved și eu acuma. Nebunul nu aude,

Romeo.

Cum vrei ca el s'audă când orb e cel cu minte!

Fratele Laurientie,

Voi să 'ți vorbesc asupra situațiunei tale

Romeo.

Nu mai vorbi de lucruri ce nu le poți pricepe,
D ai fi ca mine june, și de ai iubi ca mine
Pe una ca Julieta soția ta d'ua ora,
D'ai fi ucis pe Tybal și egzilat departe,
Te ascultam atuncea; ai face ca și mine
Tot părul 'ți l'ai smulge căzând cum cade acuma
Și măsurând cu corpul o groapă nesăpata
(Se aruncă jos și bate cine-va la ușa).

Fratele Laurientie.

Aud bătând la ușa. Ridică-te Romeo..
Ascunde te mai iute...

Romeo.

O nu, afara numai
De m'ar ascunde acuma intocmai ca uă ceață
Suspinele eșite din inima 'mi 'sfășiată
Iar bate cine-va la ușa)

Laurențiu

In ușa n'auzi că s'a bătut ?
Ascunde-te Romeo, că ntr'altfel ești pierdut !

Romeo,

Ei! Intre ori și cine, eu nu mă voi ascunde
Afară numai dacă, din plânsul meu, ce 'n undă
Vărsaiu,—nu s'ar produce în jurul meu, un nor
Ca singur să m'ascundă de ochii tuturilor!
(se aude bătând din noți)

Laurențiu

Romeo! Dar aiți milă de tine!
(Privind către ușa)

Cine bate ?

(Către Romeo)

Porunce să te prinză de principe sunt date !...
(arătându' ușa din stânga)

Ridică-te mai iute și fugi pe-aici! — Ori cum
Să mori așa de ténăr ar fi grozav!

(Privind către ușa din față)

Acum!

Da! da! deschid îndată!.. Așteaptă.. Dar de unde
Vi oare? Și ce cauți? Și cine ești? Răspunde!

SCENA VII

Doica și aceiași

Doica (de afară)

Din partea Julietei eu sunt trimeasă-aici!

Laurențiu (deschizând)

Așa? Atuncea intră!..—Ce faci și ce mai zici?

Doica (intrând)

Și ce să fac parinte și ce să mai zic încă?
Sărmana mea stăpână nu bea nici un mănâncă.
Du unde este oare Romeo, soțul ei?..

Luarențiu

Aici e, bietul ténăr! Să fie unde vrei?..
Priveste!.. Ia te uită!.. El stă înțins cu jale
Pe scanduri, și să scaldă în lăcrăm le sale

Doica (privindu' l)

Intocmai ca și dânsa!

Laurențiu

Nenorocit amor,
Ogorul tău de lacrimi e vecinic roditor!

Doica

Da; densa de asemeni pe jos întinsă zace.
Și plânge și iar plânge, și plânsu n' 'i mai tace!

Fratele Laurenție.

Ascultă!.. Vor să intre!.. Vei fi surprins!.. Indată
Răspundeți!.. cine este?.. O! scoală te Romeo
(Iar bate cine-va).

Ascunde-te acolo!.. Ci stați că vin îndată!..
Grăbiți mai sunteți Doamne!.. ce imprudentă
mare!

(Iar bate cine-va),

Dar cine bate astfel! Ce vreți!.. de unde sunteți?

Doica

(Din fund) Lăsați-mă să intru și vă voi spune tot;
Julieta mă trimite.

Fratele Laurenție

Ești dar primită bine
(Intră Doica).

Doica.

O sfinte al meu parinte, spuneți-mi unde este
Bărbatul doamnei mele, în ce loc e Romeo,

Fratele Laurenție.

Priveste' l unde zace, jos imbatat de lacrami.

Doica

O p'ar'că'mi văd stăpâna, ea tocmai astfel face
Dar tocmai ca și dânsul.

Fratele Laurenție.

O tristă simpathie!

O lucru demn de jale!

Doica

— ea se tăvăleşte,
Tot plânge, tot suspină, suspină și tot plange.
Fiu meu cu barbăție, te scoală, ah te 'scoala,
In numele Julietei, te scoala, te ridică,
Nu da durerii tale un curs așa de liber!

Romeo.

O doică!

Doica.

Da, vai toate cu moarte se termină!

Romeo.

Vorbești tu de Julieta? Ce face ea? Ce zice?
Ea nu mă crede oare un asasin sêlbatic
Cândam stropit cu sânge ce scump e pentru
dânsa

Amorul nostru fraget, d'abia eșit din fașă?
Ce face? Unde este? Ce zica ea, de mine?
Ce zice de amorul cel ultrageat de mine?

Doica

N'mic, nimic nu zice, ei plânge și tot plânge

Ea 'mi zise ênsă : „ Pleacă ! “ Plecaîu să mă
supuiu !

(Către Roméo)

În numele'î acuma: Ridică-te îți spui !
Să plângă o muiere, dar tu, fi om ! — Durerea
Doboară și răpește junețea și puterea !..
M'auzi Romeo !..

Romeo

Doică !

Doica

Gândește-te. — sorman

Copil, — că moartea este al tuturilor liman !

Romeo

Oh !. Tu de Julfeta vorbești pe cât îmi pare, ..
Răspunde-mi: Ce mai face ?.. Ce zice ?.. Și 'n ce
stare
Să afă ? — Spune-mi oare, — de când ești mi-am
stropit

O mână criminală c'un sânge înrudit
De nobilul ei sânge, — cald nu mă numește ?..
Mă mai iubește oare, sau poate mă urește ?..
Își mai aduce-aminte de-amorul meu, — de-al ei ?

Doică

Ea plânge și tot plânge și lacrimile ei
În două lungi piraie pe scândure jos pică...
Aci s'averle 'n patu 'î, ș'aci ea să ridică l,
Tibald! .. cu jale strigă ș'apoi, „Romeo,“ — dar
Din nou își pierde simțul și nu mai plânge, — iar
În patul ei să lasă din nou atunci să cadă !

Romeo

O ! Da ! Este-al meu nume ce-o taie ca o spadă,
Ca spada blestemată, sub care, doborât
Fu vărul său Tibaldo de-o ceartă omorât !
O ! Da ! Este-al meu nume ce-o taie ca o spadă !

Doica

Și 'n patul ei să lasă din nou atunci să cadă
Din nou își pierde simțul, și..

Lucrețiu

Taci !

Romeo

Neapărat.

O ! Da ! Este-al meu nume, un nume blestemat !
Dar spune-mi oare tată, în care parte-anume
A corpului meu subred ș'ascunde acest nume.
Să 'î sparg locașu jalnic, — să 'î scot afar din el
De veci !.. Să nu mai fie l.,

(El vrea să se străpungă cu pumnalul)

Laurențiu (oprindu'î mâna)

Retine-acest oțel !

Pe patu'î câte o dată i vine de s'asvirlă.
Apoi trăsare, strigă pe Tybald pe Romeo,
Și în fine iarăși cade.

Romeo.

Da; cel din urmă nume

De sigur o ucide ca glontecele ce pleacă
Din assassina pușcă, întocmai cum ucise
Și mâna celui nume pe ruda ei d'aproape,
O spune-mi tu părinte, în care parte vila
Al corpului se află acel oribil nume
Ca să 'î alung d'acolo !

Censor.

FLOAREA MUNȚILOR

Imitație din Spaniolește

Cine 'mi poate spune dacă soarele e mai mareț când răsare sau când apune?... cine 'mi poate afirma care din amândoi arbori ei mai măndru: bradul sau stejarul?... cine 'mi va spune care femeie e mai frumoasă?.. — Eu voi spune că cea mai frumoasă femeie este Viorica Floarea Munților.

Tătarul Guradan își luase din cui iataganul și și pusese în cap fesul; iataganul 'i atârna în mâna dreaptă, ciucurile fesului îi atârna pe umeri. El coboră în coșarul seș și privi lung la armăsarii cei negri.

— Sultan e cel mai ager, zise el. Pe coama lui voiți aduce pe Viorica.

Plecă și ajunse în munți. Nu departe de porțile unui vechi palat, el întâlni pe un bătrân albit de timp.

— Bătrânule, cu barbă albă, du scrisoarea asta stăpânului tău, stăpânului tău Călin Viteazul. Dacă e viteaz cum se zice, să vie la fântână să ne luptăm. Viorica Floarea Munților trebuie să rămăe unuia din doi.

Bătrânul luă scrisoarea și o duse lui Călin, care tocmai se îndrăgostea cu Floarea Munților. El citi scrisoarea și lovi în masă cu pumnul seș de fer. Atunci se sculă și cerând spada, încălecă pe cel mai bun din caii seși. Viorica se sculă de asemeni; ea tremura; înțelesese plecarea lui Călin.

— Dragul meu, Viteazul meu Călin, nu pleca!

— Nu!... Mă duc la fântână să 'mi ascut spada. Ea e ruginită și trebuie s'o lustruesc!..

Lacrimile ei nu putură să'l oprească, căci nimic nu oprește pe un viteaz, când e lovit în dragostea lui.

Atunci Viorica Floarea Munților își luă mantaua și încălecă pe catărul ei de munte și urmări de departe pe Călin.

Imprejurul fântănei iarba e roșită. Apa din fântână e săngerată. Dar sângele nu e creștinesc. Uratul Guradan zace la pământ, sângele seș curge picătură cu picătură. Spada lui Călin se rupsese în pieptul tătarului... Sultan îl privea cu ochii în lacrimi, căci nu putea să vindice rănile stăpânului seș.

Viorica coboră dupe catărul ei.

— Voinice, crede în Dumnezeu!.. vei trăi încă spre-a te însoți cu o fată de neamul tău!.. Eu știu să vindec rănile făcute de iubitul meu.

— O! Floare atât de frumoasă, scoate'mi spada din piept. Ea mă omoară. Răceala ferului îngheață sângele în vinele mele!

Ea se apropie fără temere; dar tatarul își readună puterile și cu sfărâmurile iataganului se uita o culcă lângă densul... și sângele amândouă se amestecă. Iarba deveni mai roșie,... apa fântanei cădea în picături sângerate.

Th. M. Stoenescu.

JULES VERNE

NENOROCIRILE UNUI CHINEZ ÎN CHINA

(URMARE)

CAPITOLUL VI.

În biroului Lentenariel.

A doua zi, Kin-Fo, al cărui dezgust pentru lucrurile lumesti rămănea totdeauna același, eși singur din locuința sa. Cu un pas ca totdeauna măsurat, el coboră pe ștercul drept al Creekului. Cum ajunsese la puntea de lemn, care unește concesiuina engleză cu cea americană, trecu riul și se îndreptă spre o casă foarte frumoasă la vedere, zidită între biserica Misiunilor și consulatul Statelor-Unite.

Sub strașina acestei case era o tablă mare de aramă, pe care se citea următoarea inscripțiune :

Centenaria

Societate pentru asigurări de viață cu garanție de 20 milioane de dolari.

Agent principal: **William I. Bidulph.**

Kin-Fo, deschise ușa și intră într'un birou împărțit în două compartimente printr-o balustradă. Câte-va cartoane, cărți cu încuetoare de nichel o casă americană cu secret, două sau trei mese de lucru, un birou cu mai multe sertare, destinat pentru onorabilul William I. Bidulph, compunea tot mobilierul acestei camere, ce părea că face parte dintr'o casă din Broadway, iar nici de cum dintr'o clădire dupe ștermurile Wusungului.

William I. Bidulph era agentul principal, în China, al acestei Societăți de asigurare în contra focului, în contra morții și al cărei sediu principal se afla în Chicago. Centenaria, foarte renumită în Statele-Unite, avea sucursale și reprezentanți în cele cinci părți ale lumii. Ea avea afaceri mari și minunate, mulțumită statutelelor ei, ce o împuterniceau să facă asigurări în contra tuturor pericolelor.

Chinezii începuseră să urmărească acest nou curent de idei, care mărit încasările Societății. Cele mai multe case din Imperiul de Mijloc erau garantate încon-

tra focului; de-asemeni și contractele pentru asigurări de viață se înmulțeau pe fiecare zi. Tabletele Centenarei deveniseră foarte dese pe porțile chinezilor și mai cu deosebire pe Yamenul lui Kin-Fo. Prin urmare, dacă elevul lui Wang venise aici, nu venise să contracteze cu William I. Bidulph vr'o asigurare încontra focului.

— Domnul Bidulph ? întrebă el, intrând.

William I. Bidulph era acolo, ca un fotograf, care lucrează singur, totdeauna la dispozițiunea clienților, — un om ca de cincizeci de ani, îmbrăcat în negru, cu cravată albă, purtând barbă și ras la mustăți, având aerul unui demn american.

— Cu cine am onoare să vorbesc ?.. întrebă William I. Bidulph.

— Cu Domnul Kin-Fo, din Shang-Hai.

— Domnul Kin-Fo !.. Unul din clienții noștri... polița No. douăzeci și șapte de mii două sute..

— Tocmai !..

— Cu ce vă pot servi, Domnul meu ?...

— Ași voi să vă vorbesc în particular, respunse Kin-Fo.

Convorbirea lor particulară se putea face foarte ușor. William I. Bidulph vorbea așa de bine chinizește, dupe cum Kin-Fo vorbea englezește.

Bogatul client fu introdus într'un cabinet, așternut cu covoare, frumos tapetat, închis cu două rânduri de uși, în care ar fi putut conspira chiar dinastia Tsing, fără să se teamă că va putea să auză cineva.

— Domnule, zise Kin-Fo, îndată ce se așeză pe scaun, așa voi să 'mi asigur viața, depunând un capital, despre a cărui valoare te voi încunoștiința imediat.

— Nimic mai ușor, Domnule, respunse William I. Bidulph. Două iscălituri, a D-tale și a mea de desubtul unei polițe, și asigurarea va fi gata, dupe câte-va formalități preliminare. Dar Domnule... permite-mi o întrebare... Sunt sigur că D-ta nu dorești moartea așa de curând și că prin urmare o aștepti la o vârstă destul de naintată ?

— Pentru ce această întrebare ? reluă Kin-Fo. De obicei, acel ce 'și asigură viața are totdeauna frică de-o moarte prematură.

— O ! Domnule ! răspunse William I. Bidulph, cu un accent foarte serios, această temere e foarte rară la clienții Centenariei. Titlul ei o vedeste îndestul. A se asigura la noi, însemnează a fi sigur de-o lungă viață. Iți cer ertare, dar sunt puțin din clienții noștri cari se nu treacă vârstă de o sută de ani. Deci, te sfatuiesc să te asiguri la Societatea noastră, dacă vorești să trăiești două vieți.

— Ah !.. făcu Kin-Fo, aruncând asupra lui William I. Bidulph o privire nepăsătoare.

Agentul principal, serios ca un ministru, n'avea cătuși de puțin aerul de a glumi.

— În orî ce caz, reluă Kin-Fo, voi să me asigur pentru suma de două sute mii dolari 1).

— Adecă un capital de două sute mii dolari, zise William I. Bidulph.

Și el înscrise această țifără pe un carnet.

1) Un milion de franci.

— Știi, adăogă Bidulph, că asigurarea e nulă și că toate plățile rămân în folosul Societăței, dacă persoana, ce'și-a asigurat viața moare din uneltirea celui ce moștenește contractul.

— Știu.

— Si ce pericole voești să asiguri, scumpul meu Domn ?

— Toate.

— Pericolele călătoriei pe mare sau pe uscat ?

— Da.

— Pericolele unei condamnări judiciare ?...

— Da.

— Pericolele duejului ?...

— Da.

— Pericolele serviciului militar ?

— Da.

— Atunci plățile vor fi cam mari.

— Le voi achita

— Fie.

— Dar, adăogă Kia-Fo, mai este un pericol foarte irsemnator, despre care n'ai pomenit.

— Care ?...

— Sinuciderea. Credeam că statutele Centenariei prevăd și asigurarea contra sinuciderii.

— Negreșit, domnul meu, negreșit, răspunse William I. Bidulph, frecându-și mâinele. Și din acest fel de asigurări avem o mulțime de venituri. Înțelegi foarte bine, că toți clienții noștri țin foarte mult la viață, și cea ce e miraculos e că tocmai acei ce se asigură contra sinuciderii, tocmai aceia trăesc mai mult.

— Ce'mi pasă, răspunse Kin-Fo. Pentru motive care mă privesc, voi să asigur și acest pericol.

— Cum dorești; dar plata e considerabilă.

— Ori cât va fi, plătesc!

— Ne-am inteles. — Va să zică, urmă Bidulph, scriind pe carnetul său, pericolele pe mare, în călătorie, contra sinuciderii...

— Și în aceste condițiuni, la ce sumă se urcă plata ? întrebă Kin-Fo.

— Scumpe Domnule, răspunse agentul principal, plățile noastre sunt stabilite dupe calcule matematice. Nu mai sunt hazate, ca altă dată, pe tabelele lui Duvilars. Cunoști pe Duvilars ?

— Nu'l cunosc.

— Un statistic renumit, dar bătrân, așa de bătrân, că astăzi e mort. În timpul când el stabili faimoasele lui table, care servesc încă ca scară de plăți mai la oate Societățile europene, cu totul înapoiete, modul de viețuire era pe-atunci cu totul inferior celui de acum, mulțumită progresului universal. Noi ne bazăm pe

în mijloc mai dezvoltat, și prin urmare mai favorabil asiguratului, care plătește mai puține și trăește mai mult.

— La ce țifără ce urcă suma plății mele? zise Kin Fo, dorind să scurteze cu vorbărețul agent, care făcea toate șiretlicurile ca să atragă pe chinez în folosul societății

— Domnule, reluă William I. Bidulph, dă-mi voie să te întreb ce văstră ai?

— Trei-zeci și unu de ani.

— Ești bine la trei-zeci și unu de ani, dacă ar fi fost vorba numai de pericolele ordinare, la orice altă societate ai fi plătit, două opt-zeci și trei la sută. Dar la cen enaria, vei plăti numai două seapte zeciuri, ceia ce face pe an, pentru un capital de două sute mii dolari, cinci mii patru sute de dolari.

— În această sumă intră și sinucidul?

— Domnul meu, răspuse cu multă politețe William I. Bidulph, — dupe ce consultă o tablă tipărită pe ultima pagină a carnetului se, — pentru această trebură să ne plătești încă două-zeci și cinci la sută.

— Ceia ce face? ..

— Cinci-zeci mii de dolari.

— Și cum trebuie să se facă plata?

— Intreagă sau împărțită pe luni, dupe voința asiguratului.

— Și cât să plătești pentru primele două luni?

— Opt mii trei sute trei-zeci dolari, care dacă vor fi plătite astăzi la 30 Aprilie, vei fi achitat până la 30 Iunie anul corect.

— Mă unesc Domnule, cu aceste condițiuni, zise Kin-Fo! Iată cele două luni ale plății mele.

Și el puse pe masă o hârtie în dolari, ce o scosese din poșeta sa.

— Bine, domnule. Prea bine, răspuse William I. Bidulph. Dar înainte de a semna polița trebuie să îndeplinim o formalitate.

— Care?

— Trebuie să te viziteze doctorul societății.

— Și pentru ce asta?

— Ca să constate dacă ești sănătos, dacă n'ar fi o maladie organică, care ar putea să îți scurteze viața, însășișit dacă vădești avantajul de o lungă viață.

— Nu folosesc nimic toată vremea, când am asigurat duelul și sinuciderea.

— Ești scumpul meu domn răspuns William I. Bidulph, tot-deauna surzător, se poate întâmpla să ai germenul unei maladii, care în prima sau două luni n-ar costa două sute mii dolari.

— Dar sinuciderea mea cred că v'ar costa tot atâta.

— Domnul meu, am avut deja onoarea să îți spun, că mulți din clienții noștri asigură sinuciderea dar nu se sinucid. Cu toate acestea noi îi supraveghăm... oh cu cea mai mare atenție.

— A! făcu Kin Fo.

— Mai adăog, ca o notă ce mă privește că din toți clienții Centenariei sunt

tocmai aceia care plătesc ma mult timp. Să vedem, fie zis între noi, pentru ce s'ar sinucide bagatul Kin Fo?

— Pentru ce atunci s'ar asigura bogatul Kin-Fo?

— Oh! răspuse William I. Bidulph, ca să fie încredințat că va trăi până la bătrânețe, în calitate de client la *Cent nariet*

Nu mai era vorba să discute cine- a cu principalul agent al renumitei societăți. El era foarte sigur de aceia ce spune.

— Și acum, adaugă el, în folosul cui se face aceasta asigurare de două sute mii dolari? Cine va fi beneficiarul contractului?

— Vor fi doi, răspuse Kin-Fo.

— Cu părți egale?

-- Nu!.. Unul pentru cincî-zeci mii dolari, cel alt pentru o sută cincî-zeci mii

— Pentru cincî-zeci mii, va fi domnul ...

— Wang.

— Filosoful Wang?

— Ci iar el.

— Si pentru suta și cincî-zeci mi ...

— Doamna Lé-u, din Peking.

— Din Peking, a laogă Willian I. Bidulph, sfârșind de-a înscuie numele celor n drept. Apoi reluă:

— Ce vîrstă are Doamna Lé-u?

— Două-zeci și unu de ani, răspuse Kin-Fo

— Oh!.. exclamă agentul, iată o tînără care va înbătrâni înainte de-a și atînge capitalul

— Și pentru ce, me rog?

— Pentru că D-ta vei trăi peste o sută de ani. Cât despre filosoful Wang...

— Cincî-zeci și cincî de ani.

— Ei bine, despre acest biet om, sunt sigur că nu 'și va atinge nici odată capitalul.

— Vom vedea, Domnule

— Domnul meu, răspuse William I. Bidulph, dacă la cincî-zeci și cincî de ani ași fi mo tenitorul unî om de trei-zeci și unu, care va rebue să moară la o sută de ani, fi' sigur că n'ași mai dori o asemenea m stenire.

— Sunt sluga D-tale, Domule, zise Kin-Fo, îndreptându-se spre ușa cabinetului

A doua zi doctorul societăței făcu lui Kin-Fo vizita regulamentară

« Corp de fer, mu chiu de oțel plă ăm puternic » iată ce conținea raportul.

Nici odată Societatea nu asigurase pe un om mai sănătos. Polita fu subsemnată de Kin-Fo de-o parte în folo ul tînerii veduve și al filosofului Wang iar de alta de către William I. Bidulph, reprezentantul Societăței.

Nici Lé-u nici Wang, nu trebuiau să știe acea ce Kin-Fo făcuse pentru dînșii înainte de ziua în care Centenaria 'iar fi pus în posesiunea capitalului, asigurat de ultima generozitate a fostului milionar.

CAPITOLUL VII.

Obiceiurile Cerescului imperiu

Orî ce ar fi zis și ar fi cugetat onorabilul William I. Bidulph, casa Centenariei era foarte amenințată în fondurile ei. Intr'adevăr planul lui Kin-Fo nu era dintre acelea care odată precugetat, să se lase egzekuțiunea pe un termen nedefinit. Ruinat cu desăvârșire, elevul lui Wang se hotărâse să termine o egzistență, ce chiar în timpul bagăției sale nu-î procurase decât griji și întristări.

Scrisoarea adusă de Sun, opt zile dupe primirea ei, era tocmai din San-Francisco. Ea 'î făcea cunoscut încetarea plăților de către Banca Centrală a Californiei. Averea aproape întreagă a lui Kin-Fo se compunea din acțiuni de-ale acestei bănci celebre. Nu mai încăpea nici o indoială. Orî cât de ciudată ar fi părut această noutate, ea era din nenorocire foarte adevărată. Incetarea plăților de către Banca Centrală Californiană, fusese confirmată chiar și de ziarele sosite la Chang-Hai. Falimentul era declarat și acest faliment ruina pe Kin-Fo în toată puterea cuvântului.

Și într'adevăr, ce 'î mai rămănea afară de acțiunile acestei bănci? Mai nimic. Locuința lui din Chang-Hai, pe care vînzînd'o n'ar fi fost de ajuns nici cheltuelilor sale, Ceî opt miî de dolarî vîrsați, ca primă în casa Centenariei, câte va acțiuni de ale companie bastimentelor Tien-Tsin, și care vendute chiar în acea zi abia 'î ajunseră pentru trebuințele strict necesari. Iată n ce mai consta toată averea lui.

Un occiden al, un francez, un englez ar fi cătat într'un mod filosofic să se mulțumească cu noua sa viață și s'ar fi ridicat din nou printr'o muncă neobosită. Uu fiu al cerurilor eî să s'ar fi cruzut în drept să cugete și să facă cu totul altceva. Kin-Fo fără nici o mustrare de conștiință găsi că unicul mijloc de scăpare este moartea și el își puse în gând acea ta cu acea nepăsare caracteristică rasei galbene.

Chinezul are un curagiu pasiv, dar acest curagiu îl posedă la cel mai 'na grad. Nepăsarea în fața morții este ecstraordinară. Când e bolnav, chinezul o cheamă ca pe cel mai suprem bine. Condamnat și dat pe mainile calăului, nu are nici o temere. Egzekuțiunile publice atît de dese, privirea îngrozitoarelor chinuri pe scările penale ale Cerescului Imperiū au devenit spectacole obicinuite pentru chinez, cari nu trescidea că pot părăsi fără măhnire zadarnicile suferinți ale acestei lumî.

De asemeni, nu e de mirare ca mai în toate familiile chineze să auzi vorbindu-se de moarte, până și pe c pi. Cu toate acestea cultul imormăntașilor este pătrat la cei bogat ca și la cei săraci. În toat casele bogate se găsește câte un sanctuar, în care să se păstreze rămășișile strămoșilor, și la două luni dupe moarte se fac se bări funebre. — Iată pen ru ce într'un magazin unde se vînd paturî de copii și florî de cununie, se găsește și coșciuge saū crucî de morminte, ce stabilesc un artico curen al comertului chinezesc.

Una din preocupățiunile constante ale chinezului, este cumpărarea coșciugului. Mobilierul ar fi ne omplect, dacă berea ar lipsi din locuința părintească. Fiul își face

datoria a închina în sănătatea tatălui său. Aceasta e una din probele ce vădesc dragostea. Berea este ținută într'o camera specială, înpodobită cu investurile mortuare și e ținută astlel mulți ani după moarte, dându-i se o îngrijire din cele mai pioase. Într'un cuvânt, respectul pentru morți stabilește tondul religiunii chineze și contribuie a face mai strânsă legătura între familii.

Deci Kin-Fo, mai mult ca orî care altul, mulțumită temperamentului seu, trebuia să nutrească cu cea mai mare liniște ideia de a se sinucide. El as gurase soarta a două ființe, pentru care simțea o deosibită afecțiune. Nu-i mai rămânea nimic de regretat. Sinuciderea nu'i deșeptase nici o remușcare. Aceia ce în țerile civilizate din occident este o crimă, în mijlocul civilizațiunei bizare din Azia orientală nu este de cât un act legitim.—

Kin-Fo era hotărât și nimic și nimeni nu'l putea întoarce de la această hotărâre, nici chiar influența filosofului Wang.

Ceia ce era și mai grav, e că acesta nu știa planurile elevului său. Ș'apoi nici Sun nu știa nimic; el băgase de seamă numai un singur fapt, acela ca stăpânul său se părea mai bun și mai îndurător cu dânsul ca altă dată.

De astă dată 'i convenea foarte mult stapanul seu și prețioasa lui coadă devenise mai mare și mai frumoasă.

O zicătoare chinezească zice:

« Ca să fii fericit pe pamânt, trebuie să trăești la Canton și să mori la Liao-Tchéou.»

Numai la Canton se găsesc toate plăcerile vieței, și numai la Liao-Tchéou se fac cel mai frumoase morminte.

Kin-Fo avusese grijă a comanda patul pe care trebuia să se odihnească la vreme. Orî ce chinez care a știut să trăiască, are grijă ca să știe și să moară.

În același timp, Kin-Fo porunci să'i se cunpere un cocoș alb, ce ar fi având proprietatea de a 'și încarna spiritele sburânde și a 'și apropia unul din cele șapte elemente din care se compune un suflet chinezesc.

De aci se vede că dacă elevul filosofului Wang se părea nepăsător pentru nimicurile vieței, apoi era cu totul altfel pentru cele ale morței.

Dupe toate acestea, nu-i mai rămânea decât să rânduiească programul său tinerar. Deci, în aceeași zi, pe o foaie de hârtie, zisă hârtie de orez, Kin-Fo scrisese ultima sa voință.

Dupe ce dăruia tinereii veduve locuința sa din Ghang-Hai și lui Wang un portret al împăratului Tai-ping, pe care filosoful îl privea adesea cu multă plăcere,— scoase ordinul capitalurilor asigurate la casa Centenariei, și scrisese instrucțiunile celor ce trebuiau să rămăie în urma lui.

Apoi, fiind că nu mai avea nici o rudenie, o parte din prietenii lui trebuiau să 'l însoțească până la mormânt, toți înbrăcați în alb, culoarea doliului la Chinezii. În lungul străzilor de acasă și până la cimitir trebuia să se rânduiească două șiruri de servitori, purtând umbreluțe albastre, suluțe, evantaluri de mătase, inscripții cu deslușirile ceremoniei, servitori înbrăcați cu câte-o tunică neagră, încinși cu câte-o

cingătoare albă, și în cap cu câte-o păslă neagră cu cataramă roșie. Dupe primul rând de prieteni să meargă un conducător, înbrăcat în stacojiu de la cap până la pic oare, precedând portretul mortului, așezat într' un fel de cutie foarte frumos împodobită. Apoi să urmeze un alt grup de prieteni și alte grupuri, despărțite la intervale regulate de niște purtători de perine într'adins pregătite. În fine, un ultim grup de tineri, umbriți de niște perdele albastre aurite; drumul să fie semănat cu mici fulgi de hârtie prevăzuți cu câte o gaură ca sapecii, și destinați a distra pe răutăcioși, cari ar încerca să urmeze convoiul!

Atunci să apară și catafalcul, un fel de năsilne așternută cu mătase violetă, brodată cu aur, purtată pe umeri de cincizeci de servitori. Preoții, înbrăcați în anterie cenușii, roșii și galbene, recitând cele din urmă rugăciuni; apoi o orchestră de flaute și fanfare zgomotoase, lungi de câte șeșzeci picioare.

În urmă trăsurile de doliu acoperite cu alb, să formeze mărșălașul convoiului, ce vor purta ultima amintire a nenorocitului odihnit.

În total acest program nu era din cele extraordinare. Multe înmormântări de felul acesta, se văd pe străzile orașului Canton, Shang-Hai și Peking, iar Chinezilor li se pare aceasta ca un omagiu adus ființei ce numai egzistă.

La 20 Octombrie, o ladă trimisă din Liao-Tchéou, sosi pe adresa lui Kin-Fo, în locuința sa din Shang-Hai. Ea conținea sicriul comandat de dănsul. Nici Wang, nici Sun, nici chiar un servitor nu arăta cea mai mică surprindere. Era un lucru foarte obișnuit, ca Chinezul să 'și aibă din vreme patul vecinicii.

Acest cosciug, un cap de operă al fabricii din Liao-Tchéou, fu așezat în camera strămoșilor. Curând sau mai târziu el trebuia să se umple cu corpul lui Kin-Fo. — Zilele lui erau numerate, și ceasul se apropia, — ceasul, ce trebuia să 'l puie alături cu strămoșii sei.

Într' adevăr, chiar în acea seară, Kin Fo se hotărâse să 'și scurteze zilele.

Ziua, sosi o scrisoare de la disperata Le-u.

Tânăra văduvă punea la dispozițiunea lui Kin-Fo puțină avere de care se bucura. Bogăția nu avea nici o însemnătate pentru dănsa. Ea 'l iubea! Ce-i trebuia mai mult! Nu va fi el destul de fericit și într'o stare mai modestă?

Această scrisoare eșită din inima, ce 'i păstra cea mai adâncă afecțiune, nu putu să schimbe hotărârea lui Kin-Fo.

— „Numai moartea mea o poate îmbogăți!...“ cugetă el.

Mai rămănea acum să hotărească unde și cum trebuia să 'și ridice viața. Kin-Fo simțea o plăcere nespusă ca să 'și calculeze cele ce trebuia să facă. El era sigur că numai o mică bătaie de inimă va cuprinde corpul său în momentul hotărât, și atâta tot.

În fundul *Yamenului*, erau patru chioșcuri frumoase, împodobite cu acea fanterie ce atrage laude artei chinezești de împodobire. Fiecare chioșc avea câte-un nume: «Chioșcul fericirii» în care Kin-Fo nu intra nici o dată; «chioșcul Norocului» pe care 'l privea cu multă dragoste; «Chioșcul plăcerii» ale cărui uși erau de

mult timp închise pentru densusul. «Chioșcul lungului tra ũ pe care să hotărâse să'l dărăme.

Tocmai pe acesta îl alese Kin-Fo. El cugetă să intre acolo chiar în acea noapte. Și acolo a doua zi să 'l găsească fericit în brațele m rței.

Locul era găsit. Rămănea de găsit și felul morței. A'și pătrunde pânticile ca un japonez, să se spânzure cu cingătoarea de mătase ca un *mandarin*, să și tae arterele într'o bae parfumată, ca un epicurian din Roma antică.? Nu!.. Ace te procedări ai fi avut într'ensele ceva brutal, neplăcut pentru prietenii lui și pentru servitorii. Una saŭ două grăunțe de opium, amestecate cu o substanță otrăvi oare, erau de ajuns ca să 'l trimită pe-o altă lume, fără să simță cî'ar somnul trecător, ce se va schimba într'un somn vecinic.

Soarele era aproape de apus. Kin-Fo mai avea de trăit cate-va ore El dori să mai vază încă odată frumosul Shang-Hai și poeticile maluri ale rîului Mang-Pu, pe care se plimbase de atatea ori, uitându'si grijile. Singur, fără să se fi întâlnit în acea zi nici cu Wang, el părăsi *Yamenul*, spre a se reintoarce și a nu mai eși nici odată.

El trecu prin Teritoriul Englez, străb' tu puntea aruncată d'asupra Creekulu și trecu pe concesiunea franceză, mergând cu pas foarte liniștit Pe cheul portului indigen el se plimbă înprejurul zidurilor ce înconjurau Chang Hai, până la catedrala catolică, ale cărei turnuri sunt cele mai 'nalte în foburgul meridional. Apoi reurcă e drumul ce duce la pagoda Lung-Hao.

Kin-Fo dupe ce osteni plumbându-se pe din afară Orașului, se reintoarse spre termurile riului Hiatang-Pu.

În drumul seu itîlni cău-va cesertorii pe care 'l milui.

Mai departe, câte-va chineze creștine, —convertite de surorile de caritate franceze,—treceau drumul de-a curmezișul. Ele aveau pe umeri câte-un coș, în care erau merinde, ce le duceau la casele săracilor. Ele purtau, cu drept cuvânt, numele de «dulapurile copiilor».

Kin-Fo își goli pozunarul în mâinile acestor surori caritabile.

Cele două străine se mirară mult la un asemenea fapt din partea unui chinez.

Se inserase, cand Kin-Fo reluă drumul cheului.— Lumea ce umplea străzile nu se culcase încă. Din toate părțile eșeau strigăte și cântece.

Kin-Fo ascultă. El simțea o plăcere de-a asculta ultimile cuvinte ce avea să mai auză.

O tanară *Tanchaderă*, își mânia luntrea pe turburile ape ale riului Huang-Pu cântând.

Cântecul îi spunea că iubitul ei va veni a doua zi sănătos.

— Va veni mâine! cugetă Kin-Fo, clătînd din cap. Și eu!.. Unde voiŭ fi mâine?...

Tănără fată își urmă cântecul.

Kin-Fo ascultă, dar numai cugetă nimic. El observă numai că în urma lui sunt doi oameni, care păreau 'l spiona. Dar chinezul trecu înainte cu nepăsare.

O jumătate de oră după aceea, Kin-Fo ajunse acasă. El se îndreptă spre chioșcul «lungului traiu» deschise ușa, o reînchise și se văzu singur într'un salonaș luminat de-o candelă foarte palidă!

Intrând pe poartă ănsă, văzu că cei doi oameni care 'l urmăriseră, nu mai erau în urma lui.

Pe o masă, făcută dintr'o singura bucată de jad, era o cutiuță, ce conținea câte-va grăunțe de opium, amestecate cu otravă omorătoare.

Kin-Fo luă două din acele grăunțe le introduse într'o lulea de pământ roșu, obicinu'te fumătorilor de opium, și apoi o aprinse.

—Și cel 'și zise el, să nu simț nici o emoțiune, când nu mă voi mai deștepta nici odată!

El se opri un moment.

— Nu!. strigă el, aruncând luleaua, ce se sfărâmă pe parchet. Imi trebuie o emoțiune înainte de-a muri! Una singură! Trebuie s'o am! Voi avea-o!..

Și, părăsind chioșcul, Kin Fo, mai grăbit ca 'n totd'auna, se îndreptă spre apartamentul lui Wang.

(Va urma)

Th. M. Stoenescu.
